

Upravništvo. Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutro“ izda,
vsak ponedeljek zjutraj. — Na
roba se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4., po razma-
nih dostavljena Din 5.- mesečno

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Zbor delegacij 20 parlamentov v Beogradu Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja je bila včeraj slovesno otvorjena velika medparlamentarna konferenca

Beograd, 16. septembra. p. Ob 11. dopoldne je bila v dvorani Narodne skupščine ob prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja, članov vlade z ministrskim predsednikom Uzunovićem na čelu ter tujih delegacij otvorjena konferenca mednarodne parlamentarne unije za trgovino. Skupščinska dvorana je bila vsa okrašena. Vhod v skupščino je bil ves odet s pirotskimi preprogami in cvetjem. Na poslopju samem so izobesene zastave vseh držav, katerih zastopniki se udeležujejo beogradskega zasedanja mednarodne parlamentarne trgovinske unije.

V Narodno skupščino so že ob 9.30 pričeli prihajati odlični gosti. Velika živahnost se je opazila tudi v diplomatskih ložah. Tuji poslanci so se jeli zbirati ob 10.30, med prvimi je prišel francoski poslanik Naggyar, dalje bolgarski Kusevanov, španski Torrijos, nemški Heeren, poljski poslanik Schwarczburg-Günther in drugi. V diplomatski loži sta bila tudi pomočnika zunanjega ministra Božidar Purić in Momčilo Jurišić.

Poleg senatorjev in narodnih poslancev, ki so prav tako došli v velikem številu, so bili prisotni tudi množični predstavniki raznih prestolniških društev in mnogo raznih uglednih mož. Beograjsko občino je zastopal podpredsednik Vaso Lazarević. V novinarski loži je bilo poleg domačih tudi veliko število tujih novinarjev, ki so prišli nalašč za to priložnost v Beograd.

Zasedanje je bilo otvorjeno takoj po prihodu zastopnika Nj. Vel. kralja, ki je prevzel pokroviteljstvo nad konferenco. Nj. Vel. kralja je zastopal njegov prvi adjutant divizijski general Milan Ječmenić, čegar prihod so pozdravili udeleženci konference z velikim navdušenjem. V ministrskih klopih so bili v tem času poleg predsednika vlade ministri Božidar Maksimović, Žika Lazić, general Milovanović, dr. Milorad Djordjević, Juraj Demetrović, dr. Fran Novak in Milan Ulmanjski. Po prihodu kraljevega zastopnika so zavzeli za predsedniško mizo svoja mesta predstavniki Narodne skupščine dr. Kosta Kumanudi, sir. Sandeman Allen, pred-

sednik konference in vodja angleške delegacije, ter predsednik naše delegacije senator dr. Velizar Janković. Na levi strani predsedništva je zavzel svoje mesto generalni tajnik konference Engenbay.

Ob vsej pozornosti je otvoril konferenco v imenu Nj. Vel. kralja in kot zastopnik zunanjega ministra, minister za kmetijstvo dr. Kojić:

Minister dr. Kojić otvori konferenco

Gospoda! Vlada kraljevine Jugoslavije izreka z globokimi simpatijami dobrodoščico v naši državi uglednim in odličnim predstavnikom parlamentov 20 narodov. Srečen in ponosen, ker morem v imenu kr. vlade otvoriti današnjo sejo enega največjih mednarodnih združenj, hitim da takoj poudarim, kako važno je to delo za vse človeštvo. Vprašanja, ki so na dnevnem redu 19. zasedanja mednarodne parlamentarne konference za trgovino, spadajo med najvažnejša in najtežja vprašanja sodobnosti. Pri svojih naporih, da doseže sporazum med predstavniki 20 parlamentov glede gospodarske obnove Evrope, denarne stabilizacije in gospodarskega napredka, sme mednarodna parlamentarna konferenca za trgovino že zaradi avtoritete in splošnega ugleda svojih članov računati na pomoč in skupno podporo vseh vlad, z željo, da bi obvladali vse težkoče, v katerih se danes nahajajo.

Kr. vlada je krepko prepričana, da sta napredek in sreča posameznega naroda mogoča le z napredkom in srečo drugih narodov, članov velike družine narodov. Zato izreka mednarodni parlamentarni konferenci za trgovino zahvalo jugoslovenskega naroda za vse napore, ki jih je že storila in za tiste, ki jih bo še storila na poti k svojemu višjemu cilju, ravnanju se pri tem po svojih veličinskih idealih solidarnosti in mednarodnega sodelovanja. Z najlompšimi željami za to veliko nalogo, ki je pred vami, otvarjam v imenu svojega vzvišenega vladarja, Nj. Vel. kralja, 19. zasedanje mednarodne parlamentarne konference za trgovino.

Dr. Kumanudi o pomenu zasedanja v Beogradu

Lanska mednarodna parlamentarna konferenca za trgovino je sprejela v Rimu sklep da bodi prihodnje zasedanje v Beogradu. Jugoslovenski parlament je visoko počaščen, da ste to pot izbrali našo prestolnico, da boste tu razpravljali in iskali ureditve vseh tistih velikih, smeli bi reči, najpomembnejših in najosudnejših problemov sodobnega življenja narodov in človeških skupnosti, problemov, ki so se z doslej neznanom silovitostjo pojavili povsod, kjer živi človeški rod. Zadostuje samo pogledati program vaših del, da se takoj dobi prepričanje, da ste vi, narodni zastopniki vsega sveta, resno zgrabili jedro vseh nezdružljivih in nevarnih pojavov, ki ogrožajo gospodarski napredek, ter prevzeli veliko in odgovornost polno dolžnost, da jih z vseh strani in s temeljno proučitvijo, da se dosežejo praktične in plodovite izvedljive solucije.

Dovolite mi, da vam že v samem začetku tega težkega dela izrazim v imenu senata in narodne skupščine kraljevine Jugoslavije toplo hvalečnost za pozornost in odlikovanje, ki ste ga nam izkazali s svojim prihodom. Dalje bi hotel, dragi gostje, izraziti željo, da bi se iz te dvorane ob sklepu posvetovanja vrnilo domov z mirno zavestjo, da ste s svojim bogatim izkustvom politikov in zakonodajalcev ter s širokim poznavanjem vseh vprašanj, ki so na dnevnem redu, pripomogli, da se zanje dobe pravi in odločilni odgovori.

Beograd je poklican za najugodnejši kraj za sestanke tako odličnih parlamentarcev, že zato, ker je v mejah tistega konca Evrope, kjer se morda najkrajše del sodobnih gospodarskih komplikacij in kriz orišuje v jasnih in odločnih črtah.

Podunavska kotlina, kamor spadamo tudi mi kot pretežno poljedelsko središče, čuti bolj in huje vse neposredne udarce ter vse bližnje in daljne preperkusije splošnega kaosa na svetu, tako glede proizvodnje, kakor tudi glede izmenjave blaga. Zakaj države, ki se tod nahajajo, se razlikujejo od industrijskih, ker zaposlujejo v službi poljedelstva ogromne množice svojega prebivalstva. In ker mora ta vrsta proizvodnje zadovoljiti najpoglavnejše življenjske potrebe vseh narodov in vseh držav, pomeni kriza, kadar se razvname na tem področju, splošno bedo in nesrečo.

Cisto pravilno je prišlo do zaključka, da si gospodarske obnove Evrope, z njo v zvezi pa tudi ostalih kontinentov, ni moči niti predstavljati, kaj šele izvesti, če ne začnemo pri samem izviru vseh kriz. Ta izvir je

pa brez dvoma ubožanje in postopno propadanje kmeta. Če se ne najde pot in če se ne odpravijo ona zla, v katerih tone kmet tako kot pridelealec, kakor konsument in dolžnik, se ne smemo zanašati ne upati, da bi se industrijski, bančni, trgovski, obrtniški in delavski sloji v mestih mogli rešiti okovov, ki jih neusmiljeno duše.

Res je, da tvori gospodarstvo celoto, saj so vsi njegovi deli med seboj zvezani in drug od drugega odvisni in blagostanje je nemogoče brez pravilne in uravnotežene izmenjave blaga, toda, kadar nastopijo tako usodni preobrati kakor danes, takrat je glavno, da se začne najprej zdraviti najbolnejši del tega organizma. Samo iz vasi — to se najbolje kaže v srednji in balkanski Evropi, kjer se zdaj mudite — lahko pride splošno ozdravljenje in zboljšanje tako na gospodarskem, kakor na finančnem in socialnem polju. Plemenita in plodna Briandova misel o evropski uniji, zasnovana na gospodarski antanti evropskih držav, se gotovo ne bi mogla nikoli uresničiti, pa tudi če bi jo države dejansko sprejele, brez premišljenega načrta o ureditvi razmer in o obnovi blagostanja pred vsem v poljedelskih državah Podunavja, in to s poprečnim sodelovanjem in z zvezo med njimi.

Naj tej poti je Mala antanta že pokazala v kateri smeri je treba iti. Z ženevskim dogovorom februarja 1933 je razen politične skupnosti ustvarila tudi temelj gospodarske zveze. Statut Male antante, dovršeno popoln vzorec pokrajinskega pakta, obsega in koordinira gospodarske interese češkoslovaške, Rumunije in Jugoslavije, med katerimi sta poslednji dve pretežno državi s poljedelsko proizvodnjo in predvideva posebno aktivno sodelovanje med zadrugami, posebej še z neposrednim kontaktom med proizvajalskimi in konsumentskimi zadrugami.

Ta primer gospodarske Male antante in samo to stran problema sem omenil samo zato, ker je to prvi in odločilni korak, da se s pozitivnimi ukrepi vsaj delno, s sporazumom, omejenim samo na tri države, človeštvu iztrga iz kaosa, ki vlada širšem svetu. Pri tem načinu reševanja agrarne krize boste imeli priliko dalj časa ustaviti se pri diskusijah o referatih, ki so pred vami.

Toda, gospodje, vi se niste omejili na ozek okvir vprašanj in se ne gibljete samo v krogu problemov iste vrste. Na programu beogradske konference je v prvi vrsti gospodarska obnova Evrope, toda z obilno in raznovrstno serijo ukrepov, s katerimi naj se to doseže; to so trgovinski odnošaji, regio-

nalni pakti, železniški aranžmani, poljedelski krediti z nizkimi obrestmi, organizacija javnih del. V tem obsežnem programu zavzema važno mesto eden izmed temeljnih in najbolj zapletenih problemov sedanosti, ob katerem so si polomili zobe od svetovne vojne pa do danes največji učenjaki in strokovnjaki sveta, ko se jim ni posrečilo dognati dogmatske rešitve, ki bi se ji vsi uklonili. To je stabilizacija denarja, o čemer se poročilo Paula Renauda, bivšega francoskega finančnega ministra, pričakuje z največjim zanimanjem, sodeč po polemiki, ki jo je odločilni poročevalec zbudil v javnosti še pred objavo tega poročila s svojimi idejami ob tej temi. Naposled je na dnevnem redu, čeprav ne v neposredni zvezi s temi najvažnejšimi življenjskimi vprašanji, tudi izenačenje zakonodajstva o avtorskih pravicah.

Nastel je glavne točke tega programa zlasti zato, da da bo vsakomur jasno, da naša mednarodna parlamentarna konferenca tudi toplot kakor vselej doslej pojmuje svojo nalogo s popolno resnostjo, ki je je vredna, in da se vprašanj, ki se z njo bavi, ne ogiba, temveč se jih direktno loti.

Hotel sem s tem izvajanjem tudi pokazati, da je zelo daleč od resnice tisto dokaj razširjeno mnenje, da parlamentari in parlamentarci niso sposobni za razpravljanje, kaj šele za dognanje rešitev strokovnih problemov. Posebno tistih, ki so gospodarskega, finančnega in socialnega značaja. Če bi bili potrebni dokazi o nasprotnem, jih daje že dolga vrsta teh dole specializiranih, dobro proučenih in čvrsto argumentiranih poročil in predlogov, ki jih bomo slišali na naših sestankih. Sestavili so jih pa dobri in resni poznavalci, ki delajo čast parlamentom držav katerim pripadajo.

Najhčiste prideta slabost in nezaposlenost predstaviškega režima odtod, da se le preveč časa, pozornosti in truda posveča ne tistemu, kar je bistveno in vsebina narodnega življenja, narodnih potreb, narodnega stremeljenja, — temveč nesmotrnim političnim debatam in prepričim glede

malenkostnih vprašanj nebitnega značaja.

Kadar krene parlament z velike in široke glavne nacionalne poti in zaide na krevljuste ozke steze, mora izgubiti prestiž in ugled, pa čeprav bi bil sestavljen iz najspodobnejših, najznamenitejših in najboljših ljudi dotičnega naroda.

Usoda nas je obsodila, da živimo v dobi po dolgotrajni, krvavi in dragi vojni, ki je porušila takorekoč vse temelje, na katerih je bil dolga desetletja zgrajen gospodarski in družabni sistem. Vojna je neizogibno povzročila mnogo kaj ustvarjanje novega gospodarskega sistema in ureditve, skoraj in materialno in psihološko novega sveta. Ali bi bilo možno, da bi se v vseh teh pretreših, izpremembah in preobrazbah, ki so nastale, povsod ohranil neizpremenjen parlamentarizem popolnoma starih metod, običajev in nazorov? Narodi morajo imeti takšna svoja predstavništva, ki ustrezajo svojemu času in korakajo z njim. Danes — ta »danes« se začneja z letom 1918, kojo po končani vojni, kje je njegov konec, se pa še ne vidi — tirajo gospodarske, finančne in socialne zahteve in potrebe neodoljivo vse drugo nazaj. To je splošen pojav, o katerem mora parlamentarni sistem voditi račun, ako hoče resnično služiti svojemu narodu. Z zadovoljstvom naglašam, da poznamo narodna predstavništva, ki svojo dolžnost tako tudi vrše; naj mi bo dovoljeno naštetim med njimi tudi sedanje jugoslovensko predstavništvo.

A mednarodna parlamentarna konferenca za trgovino in parlamentarci vseh držav, ki jo tvorijo, so kjerkoli so se sestali, tako tudi zdaj v Beogradu in poprej, to od vsega početka pravilno in pametno vselej nismovali. Zato dela ta ustanova dragocene in delanske usluge vsem narodom, zato bodo pa tudi rezultati beogradskega sestanka zanesljivo trajnega pomena. V tem prepričanju vas v imenu jugoslovenskega parlamenta pozdravljam in vam želim ves uspeh pri delu.

Pozdrav in želje Francije

Francoski delegat, senator in bivši minister Georges Leredu je imel tale govor:

Gospod odposlanec Nj. Vel. kralja! Zdaj, ko jugoslovenska država po vzvišeni želji svojega kralja izkazuje 19. mednarodni parlamentarni konferenci za trgovino svojo gostoljubnost, želim, da se ji v imenu francoske delegacije kar najočiteje zahvalim in da izrazim njenemu vladarju naše najgloblje spoštovanje. Kako tesni so stiki med Jugoslavijo in Francijo! Kolikšno je število vaših ljudi, ki so se zatekli na našo Sorbonno, kjer je od nekdanj siljala luč človeške misli! Kako lepe spomine vemo na francoski zavod, v katerem se je izobraževal blagopokojni kralj Peter, vzvišeni oče jugoslovenskega kralja Aleksandra!

Gospoda! Narodi ne morejo od danes do jutri izpremeniti pravcev svojega delovanja, prav tako pa tudi ne osnov sveta. Najstrašnejša vojna je do temelja uničila človeško delo in mu dala novih smeri. Zdaj gre za to, da po tej poti nadaljujemo, pa čeprav bi spotoma omagali. Mi, ki smo to delo prevzeli vemo, kako težka je naloga. Zato polagamo vanjo vse svoje sile in vso bratsko solidarnost. Glejte, kako se zgodovina ponavlja! Pred približno 500 leti se je vršil sestanek trgovcev, katerega so se udeležili skoro vsi evropski narodi ob Sredozemskem morju. Zgodilo se je to po končani stoletni vojni. Denar je izgubil vsako veljavo, bogastva so se razpršila na vse vetrove. Padla so bogata podjetja, propadali so trgovci. Tedaj je beneški kardinal Paolo Frigoro prišel na misel, naj bi se trgovci, državniki in menjalci sestali

z nalogo, da prouče nov gospodarski red, ki naj položi trajne temelje mednarodne trgovine. Ta sestanek se je vršil v Genovi 29. oktobra 1445. Zdaj v 20. stoletju se mučimo z istim vprašanjem.

Naš sedanji sestanek ima za nalogo, da vzpostavi in izravna nered v gospodarstvu. To je težka in resna naloga. Kar pa daje našemu sestanku še posebno obelježje, je duševno edinstvo in skupna misel vseh delegatov, da z združenimi naporii najdejo rešitev najtežjih vprašanj sodobnosti. Vse svoje misli hočemo posvetiti napredku. Pred svojimi nalogami ne bomo klonili. Kako je že rekel neki pisec: Dvignimo svoje glave, da razširimo svoje obzorje! To razpoloženje je bilo še na vseh naših dosedanjih 18 konferencah. S tem razpoloženjem prihajamo tudi mi francoski parlamentarci, ki dobro vemo, da je zdaj pred vsem potrebno sodelovanje vseh in vsakega. Vse naše delo naj ima eno in edino svrhu, da okrepmo in zavarujemo mir na svetu. Določitev Beograda, to smo storili v Rimu, kot mesta, kjer naj se sestane sedanja konferenca, je v popolnem skladu z razpoloženjem, ki vlada danes tukaj. Prestolnica Jugoslavije in vsa zemlja nas spominja na to, da obstoja življenje narodov in življenje posameznikov v stalnih in neprestanih upanjih. Upati, delati in uspeti! To je geslo, ki ga nam predpisuje zgodovina. V takih okoliščinah hočemo delati in združiti svoje misli in sprejeti sklepe, ki jih od nas pričakuje velika družina človeškega rodu.

Anglija pričakuje uspeh

Predsednik angleške delegacije John Sandeman Allen je imel tale govor:

Predvsem spregovorim nekaj besedi o sami konferenci, želim, da v imenu svoje delegacije izrečem, kolikšno spoštovanje čutimo do vaše prekrasne domovine. Ob enem izrekamo vašemu vladarju in vsem jugoslovenskemu narodu, kako je vse angleški narod zadovoljen, da sta se na vašem ozemlju zaročila naš princ Jurij in princesa Marina. Prepričan sem, da je kraljevska rodbina tudi pri vas kakor pri nas tesno zvezana z narodnimi tradicijami. Naš princ Jurij je zaradi svoje delavnosti, zaradi svojega simpatičnega nastopa, zaradi zvestega izpolnjevanja svojih dolžnosti med angleškim narodom splošno priljubljen. Kolikor nam je znano, vemo, da gre pri tej zaroki v pravem pomenu besede za prava srčna čuvstva. Naj bo njuno življenje dolgo in srečno in z blagoslovom ožarieno! (Splošno odobravanje.)

Sestali smo se tu, da proučimo prav res-

še težje posledice:

3) neekonomske industrije, carinske omejitve in avtarktični poizkusi po vsem svetu so povzročili, da je postal položaj še slabši, kajti nihče ne more prodajati, če istočasno ne kupi;

4) razni rešilni poizkusi so uvedli razne fiskalne, gospodarske in valutarne metode. Vse to je stanje samo še poslabšalo, ker so se države s temi poizkusi odtujevale od preizkušenih temeljev gospodarskega življenja.

Sedanja konferenca mora tej stiski posvetiti vso pozornost. V mnogih državah skušajo neki krogi diskvalificirati parlamentarni sistem. V tem greše. Mi ne moremo odkloniti načel parlamentarne vladavine, pač pa njeno slabo izvajanje. Parlamentarni sistem se v mnogih državah izvaja na način, ki ne odgovarja psihologiji dotičnega naroda. V mnogih državah se tudi še ni razvil do svojega popolnega in neskaljenega izraza. Kjer parlamentarni sistem pravilno izvajajo, pomeni tako za tiste, ki se ga poslužujejo, kakor za narod najpopolnejše jamstvo. Svobosčine so izravnanje. Med svobodnimi državljani se izmenjavajo nazori in mišljenja. Istočasna lojalnost do naroda in vladarja prinaša samo koristi. Tu smo se sestali kot parlamentarci v dobri veri, da bo konferenca, ki to pot ne bo v obziru lokalne politike, rešila važna in težka gospodarska vprašanja, in v dobroti vsega človeštva.

Gospoda! Prepričan sem, da bomo našli osnovno svojega splošnega napredka. Naj bodo sadovi našega dela taki ali taki, vendar želimo, da se iskreno zahvalimo za sprejem ob prihodu v Jugoslavijo in da pošljemo javnosti naše iskrene želje za napredek kraljevine Jugoslavije in njenega plemenitega naroda!

Kratek

madžarski pozdrav

Madžarski delegat, poslanec baron Lang, je bil kratek: Dovolite mi, da bom čim enostavnejši in čim krajši. Kar je zdaj najbolj potrebno, je zaupanje. Odstranimo moramo bojazen, ki se polasta širokih krogov. Vsi, ki so dobre volje, se morajo združiti v borbi za boljše bodočnost. Govornik se je na kraju zahvalil za prisrčni sprejem.

„Srečni, ker smo se sestali v Jugoslaviji!“

Predsednik japonske delegacije marki Masauti Hašisuka je izpregovoril naslednje:

G. odposlanec Nj. Vel. kralja! Ekselencije! Gospoda! Dovolite mi, da spregovorim kratko v imenu japonske delegacije. Predvsem se zahvaljujem predsedniku narodne skupščine in kmetijskemu ministru, ki sta nas tako prisrčno sprejela pri našem prihodu v to državo.

Ni treba, da ponovim, kolikšnega pomena je ta konferenca in kolikšnega koristi bo za dobrobit človeštva in za okrepitev miru na svetu. Že od leta 1917, ko se je vršila tretja konferenca tega združenja, pošilja Japonska redno svoje delegate na zasedanja, ki se vrše v raznih krajih sveta. Letos smo posebno srečni, ker smo prispeili v Jugoslavijo. Konferenca sama je ogromnega pomena za odstranitev gospodarskih in finančnih stisk na vsem svetu. Vršijo se v času, ko skušajo vsi narodi na vse mogoče načine, da pomagajo drug drugemu pri odstranitvi te stiske in težkoč.

Želim naglasiti, da smo posebno srečni, ker smo se sestali v prekrasni jugoslovenski zemlji. Vemo, da se Jugoslavija nahaja pred vrati bližnjega Vzhoda in da se je v zadnjem času z veliko naglico razvila v kmetijsko državo. To s posebnim veseljem pozdravljamo.

Pršili smo semkaj z velikimi upi na uspeh konference in še s posebnim zadovoljstvom, ker nam je dana prilika, da obiščemo to lepo državo. Na konferenci bomo razpravljali in proučili pet glavnih vprašanj. Mislimo, da bo naše delo bogato obrodilo.

Poljsko priznanje Jugoslaviji

Poljski delegat, senator Vankowicz se je zahvalil za prisrčen sprejem. Vse pravice za kongres so bile izvršene z vestno natančnostjo, za kar gre posebna hvala generalnemu tajniku konference, g. Baile, enemu izmed glavnih pobornikov mednarodne parlamentarne konference za trgovino, ki je delal na tem polju že pred 20 leti. Sedanja sestanek nam nudi možnost, da si od blizu ogledamo ogromni napredek, ki ga je jugoslovenski narod do

legel v večletnem mirolnem delu v me-
jah uedinjene Jugoslavije. Kakor smo
se med svetovno vojno čudili vztrajnosti
in požrtvovalnosti srbskega vojaka, ki je
pod vodstvom svojega kralja-junaka in s
svojo brezmejno ljubeznijo do domovine
z orožjem orodja črtal meje velike Jugo-
slavije, tako vidimo danes, kako tekmu-
jevo jugoslovenski državljani, da izpolni-
jo svojo zgradbo z blagostanjem in kul-
turo. Kljub vsem težočam in stiskam, ki
daviyo predvsem kmetijske države, vidi-
mo, kako se to dela in ustvarja, kako ra-
stejo materialne dobrine in cvetejo tudi
umetnosti in znanstvo.

V takšni sredini smo se zdaj zbrali
predstavniki 30 parlamentov, prejšnjini
sloge in edinstva. Naš končni cilj naj bo
splošni mir in blagostanje vseh narodov!

Romunija in regionalni pakti

Predsednik rumunske narodne skupščine
Savaneu je imel daljši pozdravni govor
tehtne vsebine. Rumunija je bila ena prvih,
ki je predlagala regionalne pakte. Semkaj
spada najprej pakt o agrarnem bloku, ki
je združil države vzhodne in jugovzhodne
Evrope. Nekaj podobnega je storila Velika
Britanija s sporazumom v Ottavi. V Ou-
chourju je Belgija, Nizozemska in Luxem-
bourg sklenili podobno regionalno pogo-
dbo. Španija in Portugalska nastopata skup-
no. Države Male antante so sklenile svoj
regionalni gospodarski pakt v Ženevi. V
Rimu so se združile Italija, Avstrija in Ma-
džarska. Balkanski pakt pa je gospodarski
združil Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in Ru-
munijsko.

Nato je govornik navedel, kako je Ru-
munija leta 1919 razstila velika posestva
in jih razdelila med male kmete. To ni bi-
la posledica svetovne vojne, pač pa akcije,
ki jo je rumunski parlament zahteval že
leta 1914. Govornik je dalje omenil tesne
rodniške stike, ki vežejo rumunsko in ju-
goslovensko vladarsko hišo in skupnost
orožja v preteklosti. Na Kosovem polju so
se na strani srbske vojske borili tudi ru-
munski oddelki pod vodstvom kneza Mir-
ceja. Svoj govor je zaključil z vzklikom
kralju in Jugoslaviji.

ČSR in gospodarska kriza

Českoslovaški delegat, predsednik česko-
slovaškega parlamenta Josip Stivina je
v pozdravnem govoru omenil predvsem
stike, ki vežejo českoslovaški in bratski ju-
goslovenski narod. Gospodarska vprašanja
so postala vprašanja mednarodnega sode-
lovanja ne glede na to, ali gre za uvoz ali
za izvoz, za kredite ali valute, za težave
mednarodne trgovine, za delavska vpraša-
nja ali za borbo proti dražnjini. Mednarod-
na parlamentarna konferenca za trgovino
spada med prve mednarodne ustanove z
nalogo, da rešijo ta velika vprašanja so-
dobnosti v korist vseh narodov. Naša kon-
ferenca se je zdaj sestala sredi ogromnega
zgodbinskega procesa. Želimo, da bi olaj-
šala rešitev in da bi dosegla čim večji
uspeh. Moja domovina, je dejal govornik,
ki jo je gospodarska kriza še posebej hudo
zadel, posveča delu te konference največ-
jo pozornost in bo važna za vse, kar naj
omogoči boljše čase in lepšo bodočnost.

Vsi govori so bili sprejeti in tudi več-
krat prekinjeni z odobravanjem, posebno
še, kadar so delegati izpregovorili o Jugo-
slaviji. Po izjavi čsl. delegata je pred-
sednik dr. Kumanudi zaključil slavnostno
sejo.

Prva resolucija

Ob 16. je bila prva seja odbora za gospo-
darsko obnovo Evrope. Predsedoval je an-
gleški delegat sir Allen. Glavno poročilo je
podal jugoslovenski delegat, bivši minister
dr. Velizar Janković. Govoril je o vprašanju
regionalnih gospodarskih paktov.

V živahnem razpravo so posegli španski
delegat Estolieris, francoski delegat Hy-
mans, bolgarski delegat Mušanov, grški de-
legat Evliandios in českoslovaški delegat
Slavik. Po končani razpravi so sprejeli to-
le resolucijo:

Regionalni pakti imajo svoj razlog d'etre
in so koristni, če pospešujejo: 1. združeva-
nje držav, ki so si po svoji gospodarski
strukturi sorodne. To velja zlasti za sosedne
države in za učinkovito gospodarsko obno-
vo njihove politike; 2. da omogočijo carin-
sko zblizevanje med državami in obnovo
mednarodnega trgovinskega režima.

Nato je českoslovaški delegat dr. Slavik
prečital poročilo, ki ga je sestavil njegov
oboheli tovariš Stodola. Poročilo se je na-
šalo na vprašanje o izmenjavi gospodarskih
dobrin. — Prihodnja seja bo jutri ob 10.
Na dnevnem redu bodo nadaljnja poročila o
gospodarski obnovi Evrope.

Poklonitev na Avali

Predsednik vrhovnega odbora mednarod-
ne parlamentarne konference za trgovino
in vodja angleške delegacije na tej
konferenci sir John Sandeman Allen je od-
šel z angleškimi delegati danes dopoldne na
grob Nožanega junaka na Avali in polo-
žil nanj krasen venec.

Popoldne so tudi delegati drugih držav
odšli na Avalo k spomeniku neznanega vo-
jaka, na katerega so položili vence ob
prisotnosti zastopnikov naših vojaških ob-
lastev.

Poljsko odlikovanje naših parlamentarcev

Poljski poslanik dr. Schwarzbarg-Gün-
ther je priredil kosilo v čast poljskim de-
legatom. Kosilo so se udeležili tudi pred-
sednik senata dr. Tomašič, podpredsednik
narodne skupščine dr. Kosta Popović, sena-
torja Svetoslava Tomić in M. Popović in na-
rodna poslanca Ante Kovač in dr. Dragotin
Jevremović.

Poljski poslanik je po kosilu izročil ju-
goslovenskim parlamentarcem odlikovanja, a
katerega jih je blagovolil odlikovati, a
predsednik poljske republike. Odlikovani so:
z redom Polonaise Resititae I. stopnje pred-
sednik senata dr. Tomašič, z II. stopnjo pod-
predsednik narodne skupščine Kosta Popo-
vić in z III. stopnjo vsi ostali.

Novo vodstvo CMD

Za novega prvomestnika je bil na včerajšnji glavni
skupščini izvoljen inž. Janko Mačkovšek

Vrhnika, 16. sept.

Danes se je vršila na Vrhniki letna
skupščina družbe Sv. Cirila in Metoda.
Udeležili so se je mnogoštevilni dele-
gati podružnic iz vseh krajev dravske
banovine. Ko so prispeli ob 8. zjutraj
z vlakom na Vrhniko, jih je na postaji
sprejelo večje število občinstva s šol-
sko mladino, ki je tvorila pri izhodu
špalir ter navdušeno pozdravljala go-
ste. Na pozdrav vrhniškega župana
mag. phar. Hočevarja sta se zahvalila
dvorna dama ga. Tavčarjeva in posle
vođeči podpredsednik CMD direktor
dr. Dolar.

Skupščina se je vršila v narodni šoli,
kjer je bilo najprej v telovadnici zaup-
no zborovanje. Tudi tu je pred šolo
tvorila mladina špalir in je z malimi
trobojkami živahno pozdravljala dole
delegatke in pokrovitelje.

Velika udeležba delegatov je bila živ
dokaz za izredno zanimanje, ki je vlada-
lo za današnjo skupščino. Vedelo se je o
raznih trenjih v družbi sami, toda na
zaupnem zborovanju kakor tudi na
skupščini sami, kjer so bile razprave
precej burne, so bila razčiščena vsa
vprašanja in se je naposled pokazalo
popolno soglasje.

Na predlog verifikacijskega odbora
je bilo sklenjeno, da se izvoli poseben
kandidacijski odbor, ki naj sporazumno
sestavi listo nove uprave CMD, tako
da bo mogla biti sprejeta z vzklikom.
Med časom, ko so se vršile te formal-
nosti, je bilo podano na skupščini taj-
niško in blagajniško poročilo. Obe sta
bili po kratki debati sprejeti z zadovolj-
stvom in je bila blagajniku izrečena še
posebna zahvala.

Volitve so se vršile sporazumno in
z vzklikom. Najprej je bila na predlog

dr. Zalokarja dosedanja predsednica
dvorna dama dr. Tavčarjeva ob burnem
vzklikanju vseh prisotnih izvoljena za
časno predsednico. Z enako velikim
odobravanjem je bil nato sprejet pred-
log za izvolitev za prvomestnika CMD
inž. Janka Mačkovška. Aplavz je bil
gromovit. Prav tako so bili soglasno
sprejeti ostali predlogi za izvolitev čla-
nov glavnega odbora, nadzorstva in raz-
sodišča. Pri tem je treba pripomniti, da
se je moral letos zaradi izpremembe
pravil izvoliti celoten odbor in ne, ka-
kor doslej, samo gotovo število nje-
govih članov namesto odstopivših.

V odbor so bili izvoljeni poleg dvor-
ne dame Tavčarjeve in inž. Janka
Mačkovška, dr. Simon Dolar, dr. Janko
Kersnik, narodni poslanec Ivan Prekor-
šek, Miroslav Seneković, gospa Potoč-
nikova, nadzornik Tomažič iz Maribora,
šolski upravitelj Anton Hren, Viljem
Rohrman, Mirko Gruđen, akademik Ur-
šič, postajenačelnik v pokolu Ludvik,
prof. Kolar, dr. Vasič in prosvetni šef
Breznik. Nato sta bila izvoljena v vzkli-
kom tudi dosedanja nadzorstveni odbor
in razsodišče.

Razprave, ki so se razvile na jav-
nem zborovanju, so bile izredno živah-
ne in zanimive, saj so se raztegnile da-
leč preko določenega programa, tako
da so mogli položiti vence na Cankar-
jev spomenik in na Kotnikov grob, na-
mesto ob določenem času šele ob pol 5,
popoldne.

Skupščina je potekla tako, kakor so
hoteli vsi, ki ji žele dobro. Upati je, da
bo odselej svoje delo še bolj pospešila
in da pride nazadnje vendarle do zaže-
ljenega cilja. Podrobno poročilo bomo
objavili jutri.

Nove aretacije članov razpuščene VMRO

Izsleditev arhiva ilegalne VMRO — Vanča Mihajlov je
odnesel v inozemstvo nad 30 milijonov levov

Sofija, 16. septembra. T. Po odredbi vlade
so policijske oblasti davi izvršile blokado
Burgasa, Plovdiva in Sofije v namenu, da
izsledijo predstavnike bivše ilegalne organi-
zacije VMRO. V Sofiji so aretirali pri tej
priliki 29 makedonstvujuših. Pri večini iz-
med aretirancev so našli skrito orožje ter
tudi del arhiva razpuščene ilegalne VMRO.
Vse aretirance so odvedli na policijsko di-
rekcijo. Po zaslišanju so jih 19 izpustili, do-
čim so jih 10 obdržali v zaporu in bodo ob-
toženi po zakonu o zaščiti države. Tudi v
Burgasu in Plovdivu so aretirali veliko šte-
vilo pristavev VMRO ki bodo vsi že jutri
izročeni sodišču, če jim bo dokazano, da so
se pregrešili proti obstoječim zakonom.

O pobjegu Vanče Mihajlova in njegove žene
se doznajajo nove zanimive podrobnosti.
Po 19. maju, ko je bil izvršen državni pre-
vrat, je Vanča Mihajlov živel v Sofiji. Go-
voro, da je etanovl najprej na periferiji
mesta v hiši znanega makedonstvujušega,
ko pa mu je grozila nevarnost, da ga bodo
odkrili in aretirali, se je preselil v hišo ne-
kega bivšega zemljedelskega ministra Di-
mitrija Gičeva. V tej hiši so se zbirali člani
VMRO in tudi nacionalnega komiteja ma-
kedoskih bratstev. Tu so razpravljali o
vprašanju nadaljnjega poslovanja VMRO.
Kakor je ugotovila preiskava, so v hiši tega
bivšega politika razmnoževali tudi okrožni-
ce z vsebino proti vladni Kimona Georgijeva.
Razen tega so ugotovili, kakor se je tudi
že govorilo javno v Sofiji, da je Vanča Mi-
hajlov s svojo ženo, bivšimi člani VMRO ter
nekaterimi bivšimi političnimi prvaki iz
okolice bivšega zemljedelskega ministra Gi-
čeva pripravil splošen prevrat. V početku

je Vanča Mihajlov mislil zelo resno s temi
pripravami, ko pa je opazil, da se je vlada
pokazala brezobzirna v preganjanju ilegal-
nih zastopnikov VMRO in da ji je uspelo
zatrati vsak odpor, je svoj načrt opustil.
Ko je spoznal, da se preiskava okoli njega
in njegove žene z vsakim dnem čim dalje
bolj zožuje in da ga bodo prej ali slej iz-
sledili ter aretirali, se je odločil končno za
beg v inozemstvo. Beg mu je bil tem lažje
moglo, ker razpolaga Vanča Mihajlov, ka-
kor govore v Sofiji, s premoženjem nad 30
milijonov levov. Tudi nakit njegove žene
Menče Korničeve, kakor tudi njen denar v
zlatu predstavljajo velike vsote. Vanča Mi-
hajlov je vso denar prenesel v Turčijo. Ka-
kor so izpovedali aretirani organizatorji
njegovega bega, namerava oditi v neko pre-
komorsko državo, odkoder misli nadalje vo-
diti akcijo ilegalne VMRO. Govore tudi, da
je že stopil v zvezo z nekaterimi vodilnimi
osebnostmi te države. Če se mu bo posre-
čilo priti v to državo, je zato upravičena
domneva, da ga njene oblasti ne bodo izro-
čile, če bi zahtevala bolgarska vlada nje-
govo izročitev kot intelektualnega povzročitelja
umorov uglednih bolgarskih državljano-
v.

Mihajlov v Carigradu

Pariz, 16. septembra. AA. Iz Carigrada
poročajo: Snoch ob 20. je prispel v Cari-
grad Vanča Mihajlov. Spremljala ga je
nočna redarska straža. Kaže, da Mihajlo-
va ne bodo izročili bolgarskim oblastvom
in da ga bodo turške oblasti internirale
nekje v notranjosti turške republike.

strm rov s stopnicami in ga spet zasuli.
Rov da je peljal strmo navzdol k potoku.
od koder vodi še danes vedno dobro vidnih,
umetno izdelanih kamenitih stopnic tik
do skale, od tam pa ni več sledu. Kdo jih
je zgradil, kdaj in čemu? — In nad ke-
ljem leži razvalini dveh gradov, last ne-
kdanjih gospodov kebeljskih. Tik pod dru-
gim je ob potoku vodila navzgor mimo
cerkve Sv. Treh kraljev rimska cesta do
glavne pohorske ceste, ki da je vodila po
vrhu pohorskega grebena. Del te ceste je
dobro viden za Planinskim domom, ki sto-
ji deloma na granitnih skalah rimske ce-
ste... Po njej so dolgo časa vozili razno
rudo pohorskim glazutim in marsikje po
kmetijskih hišah kažejo kozarce z vdelanim
denarjem na dnu in s solzami ob zno-
vanju. Spomin iz stare, slavne pohorske zgodovine,
ko je baje še prebivalo ob cesti od
Sv. Treh kraljev do Areha tristo kmetov;
danes pa žive njih imena le še deloma na
raznih parcelah, vrhovih in studencih. To,
da so bile male lesene kočice — dimnice z
malimi okni na zapah in z nasajenim želez-
nim klinom v okenskem podožju. V teh je
živel rod »paurov« — voljarjev, ovčarjev
in drvarjev, okolarjev — varno pred Tur-
ki; saj na Pohorju je le malo turških lin.
Iz dobe Zrinjskih in Frankopanov so trije
graščinski mejniki iz leta 1665, z napisi in
grbi Erasma Tattenbacha, grofa in konji-
škega gradu lastnika ter slovenskega grofo-
v. Eden teh je še danes pred novim
»Planinskim domom« — dočim so ostala
dva našli letos ob nakupu zemljišča za stav-
bo.

Cerkev Sv. Treh kraljev je bila večkrat
prezidana in povečana zaradi znane roma-
ske poti. Koliko zanimivosti se tiči v njej?
Čaka še na svojega zgodovinarja! Le tri-
krat letno je oživila po ljudeh iz dveh far-
sam do polovice. Pohorje pa se spet oživ-
lja, kakor iz dobe »tristo kmetov od Sv.
Treh kraljev do Areha« Prihaja leto za
letom vedno planincev, ki so se takorekoč
zgubili od glavne črte. Predaleč je bilo od
vseh strani čez Veliki vrh, ker ni bilo po-
stojanke na njem.

Krasni razgled z Velikega vrha in Jezero
za njim, s cerkvijo in zidanim križem na

svojem gozdnem pobočju je bil Veliki vrh
nezan, zapuščen je zaradi pomanjkanja
planinske postojanke!

Slovenjebistiška podružnica SPD je le-
tos pogumno začela stavbo, ki je sedaj
vključ neugodnemu vremenu v kratki do-
bi treh mesecev dogotovljena. Izredno lepi
dom ima poleg dveh gostinskih sob še 10
posameznih sob, poleg skupnih prenočišč
ter postanskih prostorov. Po načrtu inž.
Jelenca iz Maribora sta delo v največje za-
dovoljstvo opravila zidarji polir Fruga iz
Slovenske Bistrice in mizarski mojster Sto-
par iz Oplopnice. Planinski dom bo slo-
vesno odprt prihodnjo nedeljo.

J. Tomažič

ZOBAR PUHER MIHAEL

DR. Z. IZPRAŠANI DENTIST
večletni volonter državne zobozdrav-
niške univerzitetne klinike v
Berlinu
JE OTVORIL
»vojo ordinacijo v I. nadstropju
Poljanska c. 1, Peglezen

Zbor naših igralcev

Ljubljana, 16. septembra.

V zborovi dvorani v opernem gledali-
šču se je dopoldne vršila redna letna skup-
ščina ljubljanske sekcije Zdrženja gleda-
liških igralcev. Predsednik Drenovec je v
otvornem govoru v kratkih obrih
naslikal težki položaj vseh delovnih sta-
nov in izredno težki položaj, v katerega
so zaradi vseobse krize zašli gledališki
igralci. Tajnik Jermaj je nato podal ob-
širno in izčrpno poročilo o delu sekcije
in o kongresu, ki se je nedavno vršil v
Skoplju.

Med najvažnejšimi pridobitvami, ki
so jih naši igralci dosegli v zadnjem letu,
je brez dvoma na prvem mestu nova ure-
dba o pokojninskem skladu, ki se deli v
osrednji sklad s sedežem v Beogradu in v
podporni sklad, ki je pridružen Mirovin-
skemu zavodu članova Narodnog kazali-
šta v Zagrebu. Dne 11. julija so Službene
novine objavile to uredbu o pokojninskem
skladu, katerega člani morajo biti vsi
igralci kraljevine Jugoslavije in v katere-
ga se stekajo predvsem dohodki od takš-
na vstopnice, prispevki članov, dohodki
dveh predstav na leto, ki jih mora dati
vsako gledališče v ta namen, in naposled
volila. Za neigralsko osebo pa se je v
Zagrebu osnoval poseben podporni sklad
pri Mirovinskem zavodu, ki obstoji že 50
let in ima okrog 5 milijonov kapitala. V
tem skladu se lahko zavarujejo vsi člani
osrednjega sklada in vsi prevedeni name-
ščenci gledališč. Pravilnik o poslovanju
je prosvetni minister že potrdil, zdaj čaka
samo še odobritev finančnega ministra.
S tem je končno rešeno vprašanje pokoj-
nin za igralce in sploh za vse osebe na-
in za igralce in sploh za vse osebe na-
rodnih gledališč. To je po 15 letih obstoja
stanovske organizacije igralcev največji
uspeh, za katerega gre v prvi vrsti za-
sluga Nj. Vel. kralju, ki je pokrovitelj
zdrženja in je v vseh ožirih zelo naklo-
njen igralcem. Za borbo proti brezposelnos-
ti, ki se bo z leti gotovo še poostri-
la, skrbi poseben sklad za brezposelne, kate-
rega ustanovitev je odobrili prosvetni mi-
nister lani. To je ustanova zdrženja, ki
se financira z dohodki umetniških poslo-

valnic, s prispevki članov ter z odstotki
ki so jih dolžni plačevati od svojih anga-
manov vsi tuji umetniki, ki gostujejo v
naši državi. Po pravilniku ima vsak član
ki je neprostovoljno postal brez posla,
prva dva meseca pravico do polne, nasled-
nja dva meseca pa do polovične podpore.
S časom, ko bo sklad narasel, bo lahko
tudi v večji meri deli podpore, tako da bo
lahko igralcem služil tudi v primeru
mezzedega ali kakšnega drugega stanov-
skega gibanja. Prispevek za ta sklad je
današnji zbor povzval od 5 na 15 dinarjev
na mesec. V zvezi s tem se je ustanovila
tudi borza dela, ki bo posredovala vse an-
gažmane na odrih Jugoslavije ter bo sku-
šala izvajati tudi kolektivne pogodbe z
upravami. Ko bodo urejena vsa gmotna
vprašanja, se bo zdrženje lotilo gledali-
ških umetniških vprašanj. Mnogo se je
skupščina bavila s pojavom kartela uprav-
nikov, o katerem je »Jutro« že poročalo
in ki je na nekaterih gledališčih vsilil
članstvu pogodbe, ki so naletele na splo-
šen odpor. Po zakonu je vsakemu gospo-
darju prepovedano, dati hlapcu pri odpu-
sti iz službe slabo oceno, nekateri uprav-
niki pa so s kartelom ureljali prakso,
da dajejo dobrim igralcem, ki jim niso
simpatični, slabe ocene. Poleg tega si
prizadeva kartel doseči, da se gledališki
igralci prevedejo pod uradniški zakom.
Soglasen protest je skupščina izrekla pro-
ti nameri, da bi se za vsa gledališča tokrat
Save uvedla enotna intendenca, za kar se
zavzema upravnik zagrebškega Narodno-
ga kazališta Konjović. Narodno gledališče
v Ljubljani mora zavoljo svoje posebne
kulturne misije obraniti svojo neodvisno
upravo. Živahnost je razpravljalo tudi o
uredbi o draginskih dokladah, ki je čla-
nice gledališč posebno hudo prizadela.
Blagajniško poročilo, ki izkazuje prav
ugodno stanje denarnega gospodarstva, je
podal Menčin, v imenu revizorjev pa je
poročal prof. Šest. Po kratki debati, v
katere so posegli Levcar, Saričeva, dr.
Svara, Gradš, prof. Šest, je bil v navdu-
šenjem izvoljen ves dosedanja odbor z
Lujom Drenovcem na čelu.

Pa še eno o Bohinju in drugem

Po svoji podobi spada Bohinjsko med one
kraje, ki imajo neko svojstveno lepoto,
neko privlačnost, ki ni izrazna. Bohinjsko ima
eno onih absolutnih lepot, ki ne dopu-
ščajo primerjanja. Morda je kje še lepše,
impozantnejše — kadar pa se ti Bohinjsko
smehlja v solncu ali pa te gleda mrko
temna modrina njegove vode, ko teži obla-
ki preprežajo skalne robove — tedaj ti go-
vori v tisočih narečjih svoj nemi govor, če
ga znaš umeti. Zato te pa tembolj jedko
prizadeva, če ugledaš tu in tam sledove
človeških rok (in možgan), ki so pravi po-
smeh Bohinjskemu jezeru, temu očesu sv.
Janeza vzhodnemu koncu jezera poseben
čar. Njene stare zidine s stoletno patino
so se skromno družile zelenju in skalam.
Kar se ti spominja nekdo: renovirano cer-
kev, omet odpadla! Prav tako! Ampak za-
vedati se je treba, da se mora to storiti
na način, ki bo ustrežal in ki bo varoval
njeno prvotno lice. Če jo pogledaš danes,
je vseeno katera letnica je na stolpu —
obnovljena je na tak način, da ima vsi, ki
kot bi jo postavili včeraj. Morda edino zi-
dava in nekaj fresk, ki so jih pustili v mi-
ru, še spominjata na to, kaj je ta cerkev
bila. Lepi sivi robni kamni so prebeženi, da
ni sledu o njih, prav tako fundament stol-
pa — vse se blešči v neki zopni polizani
beli barvi z zelenimi obroki (!!) in seveda
prča o okusu posebne vrste.

Pribejimo: tako čudno »okusno« obnavlja-
nje starinskih stavb bi se moralo korenito
zaježiti. Najsi so imele to posla komisije
ali posameznik — kdor pozna lice od prel-
mi bo pritril, da je pri današnjem izgi-
danju cerkvice vseeno, če stoji tam ali ne.
Delo ne opravičuje ničesar — če se kaj
naredi, naj bo narejeno v redu in stilu —
vse drugo je odveč, bolje nič. In kam so
izginile vse stare vrbe, ki so dajale tak
lep okvir jezeru? Baje so nadle kot žrtev
— razgleda. Na mesto njih — pršile — kaj
neki drugega — akacije. Smreke so padle
po rodu — kadar jih nadomeščajo: dalije,
cinije in zar je še drugih takih imen in
znakov »olepšavanja«. Nisem proti napre-
du, a treba je, da se grade škarpe. Md.
predvidno, da se vedno sproti maskira, kar
bi utegnito motiti prvotno naravno lice.
Če se je kaj razrastlo, naj se z umnim
prispekavanjem obdrži prvotna oblika. Tako
delo stane mnogo manj. Zakaj bi ne bil Bo-
hinjsko prostovoljno nadaljevanje pla-
ninskega parka pri Sedmerih jezerih — ne
v tako strogi obliki, a vendar v načinu, ki
vedno in povsod očituje, da se je tu člove-
ku naravi približal z občudovanjem, ne
pa s sekiro in kamnom. Ko bi se tak, na-
ravnost v škodo obrnjen denar porabil za
prospekte, bi prišli v Bohinjsko ljudi, ki bi ga
cenili in od katerih bi imel tudi največje
koristi — ljudje, ki bi njegovo lepoto znali
ceniti — ne pa ob čajni letovščini, ki ob
solnčnem vremenu kriče, ob prvem dežev-
nem dnevu pa — potujejo!

V Bohinju je treba strmečiti za tem, da
se uredi neopazno, pokrajinski podobi pri-
merno — Bohinjsko je ena tistih lepota, ki jih
vsakršno olepšavanje in podčrtavanje uni-
či. Neboj starih hiš, kozolcev in drugih
stvari nam nudi možnost posnemanja pri

novih stavbah in adaptacijah ter se da
združiti z novimi pridobitvami zidave, za-
kak ne držimo lica, ki je očeno edino pra-
vilno. Potem se nam tudi ni bati ljudi, ki bi
Bohinjsko ne spoštovali, kar se zadnji čas
pogosto dogaja, da ne omenim predvsem
»planincev«, ki se jim zdi Bohinjsko primeren
zaključek njihovega divjanja, preden jih
spret oklene mestni zid. Potem, ko so spro-
žili kupo kamenja in ko so jih oskrbniki in
oskrbnice s težavo ukrotili, ko so po pla-
ninskih knjigah z primernimi opazkami do-
kazali svojo pismenost in s šopi planin-
skih botaničnega znanje — si v Bohinju pri-
čajo prizorom, ki si narekujejo vprašanje:
po kaj so šli ti ljudje v »njihovo« planino?
Razvila se je nova generacija planincev,
tako zvani fejšti fantje in fejšti dekleta —
celo pot smeh, govor (planincev), ki jih
srečaš se ne pozdravlja! renimiranje in
predvsem: iz vsake besede — »hecc«. Če
ne znaš narediti »hecca«, ni nič s teboj. Pot-
je s kitaro, ki odmeva, od vrhov, je čisto
v stanu prepoznati neurje. Da so kočje gra-
jene solidno, dokazuje dejstvo, da se kljub
brezobzirnemu lokutanju vrat in korenin-
temu bunkanju z okovankami še niso po-
drle. Cimboj brezobzirno — tembolj trden
mož, jeklen... Kaj je vsemu temu vzrok?
Na planinah je svoboda!... Ali je polj to
svobode dejstvo, da smeš delati (ali lahko
delas) tam gori vse, česar doma ne smeš
ali ne moreš? Skrajno bedasto je zaniče-
vanje nekaterih »držnih«, ki pomnovalno
gledajo one, ki gredo po »lahkih« potih in
obratno. Pusti druga v miru! Hvaležen ti
bo za to. Pomisli, da hodi vsak, kot nm je
dano in kakorkoli mu je v veselje in za-
dovoljstvo. Čim manj bo kdo skušal izraziti
svoja »doživljanja« z besedami, tem večje je
njegovo resnično doživljanje. Neizrazna le-
pota je največja lepota. Kaj drugega je,
če opisuješ. In še tam bo marsikateri opis
dogoda zanimiv in razumljiv le tebi. — Celi
vrsti ljudi se bodo zdele te besede odveč
in z glasnim: »E, lop, lop«, bodo nadalje-
vali svojo pot... na kom je krivda? Mno-
go ljudi, ki so krasno opisali svoje ture,
sem srečal. A sledov o vtisu, ki son ga do-
bil iz op'ov, nisem našel — ali oblačijo
svojo značijo glasovno o planinah? Dal
varu? — se ljudi, ki ne spoštujejo molka pla-
nin!

»Ce pristihneš v gorski moik, se ti nena-
doma zazdi, da čuješ glasove — pa so to
utripi lastnega srca. In ta tšina, kaj je to?
Morda neznana želja, daven vzdih, pravil-
ca iz starih dni...«

Tako je napisal dr. Kugy v svojem sla-
vospevu Juljskim Alpam. Dolga leta je
hodil med nje.

Zakaj je to napisal? —

S.

Nemška avtomobilska industrija

Berlin, 16. septembra. AA. Nemška
avtomobilska industrija je v letošnjem
avtju zapolnila 91% delavstva, ki bi
moglo imeti dela, če bi industrija delala
s polno paro. Statistika navaja za lanski
julij samo 54% no zaposlitve, v juliju
1932 pa samo 32% no.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Pohod rdečih križarjev

Tisoči so manifestirali za idejo človekoljubja

Ljubljana, 16. septembra. Danes so manifestirali rdeči križarji. Mnogo manifestacij smo že imeli v letosnjem letu, današnja je bila dosti skromnejša od drugih, pa vendar zelo lepa in učinkovita tudi brez pompa. Zlasti je še prekrasno vreme pripomoglo, da se je prireditve dobro obnesla.

Na lepo prirejenem tistru pri spomeniku sv. Trojice na Kongresnem trgu je bila ob pol desetih urah. Služili jo je mestni župnik kanonik dr. Klinar. Pevski zbor »Tabor« je pel slovensko mašo svojega pevovodje Venturina. V dolgi Kongresni trga so bile razporejene doje vrste pomladka in članstva RK, po Zvezdi in drugod naokrog je bilo zbrano številno ljubljansko občinstvo.

Dolg spreved

Takoj po maši se je razvil spreved. Otvorili so ga samarijani, noseči jugoslovensko zastavo, prapor Rdečega križa in lovorne vene, namenjen Osvoboditelju. Za godbo dravske divizije, ki je izvrstno vigrana kakor vedno, neprestano igrala korčnice, ter za predstavniki banovinskega in krajevnega RK in številni predstavniki oblasti in organizacij sta se zvrstili čeli samarijanov in samarijank, nato pa tuma pomladka vseh ljubljanskih šolskih zavodov in ostalo članstvo. Pot, dolžena za tihot je bila kar prekratka. Ko se je čelo spreveda že vračalo proti Kongresnemu trgu, so zaluzi odleteli šele nastopili pohod.

Pred mašratom se je spreved ustavil. Predsednik ljubljanskega podobora dr. Fettich je govoril pred spomenikom in se poklonil z vencem: »Tebi, naš kralj Osvoboditelju, ki si osvobodil ves narod preko Golgote v evobodo, poklanjam Rdeči križ in znak hvalečnosti za vseh Godba je zaigrala himno. Nato je sledila nadaljaja pot na Kongresni trg.

Zbor pred univerzo

Na belkenu univerze se je zbrala množica predstavnikov: predsednik banovinskega odbora RK dr. Krejčič, s podporrednikom in inspektorjem Westrom, tajnikom nadzornikom Skalarjem, s člani uprave dr. Furlanom, blagajnikom Meškom, inspektorjem Gregorko, strokovnim učiteljem Kobalom, ki je bano-

Govor predsednika dr. Fetticha

Mladi in stari se zbiramo danes z zanosom in navdušenjem pod jasno zastavo RK, največje človekoljubne in mirotvorne organizacije. Pod praporom RK se zbirajo po vsem svetu armade vseh onih, ki so plemenite duše, ki jim je usmiljenje s trpečim sočlovekom srčna potreba, vsi, ki jim je ljubezen do bližnjega sveta stvar. RK, čegar zastava nas druži, je univerzalna človekoljubna organizacija deanske ljubezni do bližnjega, razširjena po celim svetu. Njegov nesebični namen je, da poživljalno pomaga trpečemu in bednemu človeku.

RK hoče prekrasiti človeštvo v duhu srčne kulture, strpnosti in medsebojnega spoštovanja.

RK stremi za tem, da neobrazni svet v altruističnem duhu, da povzdigne idealistično svetovno naziranje.

V tem duhu izkazuje torej RK svoje radovoljno in pristrčno pomoč ob vsaki priliki, kjer more in kjer je pomoč nujno potrebna: kadar zadenejo nebolniško človeštvo elementarne katastrofe, kadar se vzpenijo vode in nastopijo obupne poplave, če se potrese zemlja in ruši domove, če udarijo nad človeštvo druge ujme, suša, lakota, nalezljive bolezni in druge naloge, vselej je RK poklican in na mestu, da nudi bednikom v nesreči prvo pomoč.

Zato ima naša organizacija tako pomemben znak: Rdeči križ na belem polju je njegov simbol. Križ kot znamenje trpljenja, rdeča barva kot simbol ljubezni. Ljubezen v trpljenju, pomoč v bedi in nesreči, to je vzvišeno geslo in namen RK, ki ne pozna nobenih narodnostnih ali državnih meja.

Nad 60 milijonov ljudi vseh držav po vseh kontinentih in otokih je vklanih v ogromni organizaciji ljubezni, bratstva in človečanstva.

RK je miroljubna in mirotvorna ustanova. Dasi je vzklikala ideja RK na krvavih bojnih poljanah soferinskega bojišča, je RK, ki je v svojem delu spoznal svo grozoto vojne, baš zaradi tega najvnetejši pobornik mirovnega gibanja in najodločnejši posrednik sporazuma med narodi. RK se zaveda, da je vojna največje zlo, ki mo-

vineki referent za Pomlad Rdečega križa, nadalje inšpektor Vrhovnik, ravnotež Hočvar in upravnik okolišča Jagodice, nedvomno najstarejši član, saj stoji človekoljubju že celih 42 let; ljubljanski podobor so predstavljali predsednik dr. Fettich, podpredsednik ga. Kroftova, tajnik Maharič, blagajnik Mlejnik in več dam-odbornic, nadalje so tu bili zbrani: za banako upravo načelnik dr. Pfeifer, svetnik dr. Karlin ter predstavniki vseh višjih uradov in oblastev, za univerzo dr. Šerko, župan dr. Puc z občinskimi svetniki, policijci upravnik Kerševan, gasilski starosta Josip Turk, sokolako župo so predstavljali podstarosta Krapež, odbornik Slana in tajnik Flegar, OUZD predsednik Tavcar in Jože Baš, Jadranska straža generalni tajnik Pogaržnik, svetnik dr. Jeglič in gospa Zbaničnikova, združenje trgovcev Viktor Šober, nadalje so bili zastopani skavti in še vse druge nacionalne in človekoljubne organizacije.

Spodaj na Kongresnem trgu se je razvrstila vsa množica v ogromen živ mozaik. Nenehoma je doletel spreved, minila je bila cela ura, potrebna za obhod. Na solnce je bil presenetljivo lep pogled na vse te trume pomladkarjev in ostalih križarjev. Nad 10.000 mladih ljudi je bilo tu zbranih, fantov in deklet od devetega leta dalje, z 18 osnovnih, 8 meščanskih in vseh strokovnih in ured. šol, skupno 30 zavodov. Razen tega šteje Rdeči križ v Ljubljani nad 2000 članov in poleg teh se je nabralo tudi ostalo občinstvo. Tik pred univerzo so stali samarijani s praporom pod vodstvom g. Pirca, na levi pa divizijska godba pod vodstvom kapetana Milanoviča. Kakor preproga pestra slika je osvajala sleherni oko. Zmagovito sta nad Ljubljano krožila dva velika srebrna ptiča.

Napeto je pričakovala vsa množica, kdaj bo izpregovoril predsednik RK Jugoslavije Nj. Vis. princ Pavle. Žal je moral g. dr. Fettich sporočiti: »Telefonska zveza Ljubljane z Bohinjem je tako oslabiljena, da ni mogoče prenašati govora po radiu!« — Ooh! je kar bolesto odjeknilo s Kongresnega trga. Takoj nato je izpregovoril predsednik dr. Fettich, njegov govor je bil očiten, da so ga razločno čuli vsi. V izbranih besedah je obeleževal pomen in prizadevanja Rdečega križa.

re zadeti človeštvo, zato pa ne sme odročiti svoje pomoči niti tedaj, ko je bedno človeštvo njegove vseobč. ljubezni najbolj potrebno.

Naša domovina Jugoslavija se dobro zaveda pomena RK. Dokaz temu je, da stoji društvo RKJ, pod visokim pokroviteljstvom Nj. V. kralja in Nj. Vel. kraljice, a Nj. Vis. prestolonaslednik Peter je pokrovitelj Podmladka RK. S posebnim zakonom z dne 19. avgusta 1933 je proglašal RKJ za občeobsežno privilegiran humanitarno in narodno ustanovo, a Nj. Vel. kralj je dal svojemu priznanju za delo in pomen RK vidnega izraza s tem, da je imenoval za predsednika naše organizacije Nj. Vis. kneza Pavla. Kaka čast in kak ponos, biti pripadnik in pobornik tako važnega društva, ki so mu izkazana z najvišjih mest naše države tako izvanredna odlikovanja!

Z zakonom o društvu RK je določeno, da bodi v vsakem letu en cel teden v septembru posvečen propagandi in agitaciji za RK. Vsak državljan naj v tem tednu po svojih močeh prispeva za vzvišene namene RK: vsako potovanje, vsaka zabava, vsaka posiljka v državi naj v teh dnevih odda svoj obolus v prid človekoljubni ustanovi RK. Ko oddajate v tih dneh svoj prispevek za RK, so spominjajte, koliko človekoljubnega dela je izvršil RK med vojno s prenosom, prevozom in reševanjem nesrečnih ranjenecov. Ko nalepiš ta teden na svoja pisma markice in koristi RK, mislite na to, kako neprecenljive usluge je storil RK vojnim ujetnikom, ko je lajšal njih usodo, posredoval njih korespondenco s svojci in se trudil za njih povratek v domovino. Ko boste v tem tednu ob posvečanju zabav in prireditvah prispevali svojih 50 parov za RK, imejte v spominu, koliko solz je otrli RK v zadnjih letih, ko je pomagal najbednejšim ob poplavih, ob ujmah in elementarnih nesrečah, ko je hranil lačne, oblačil raztrgane, lečil bolne, krepil onemogle, prehranjeval bedne šolarje in pošiljal slabotno deco v počitniške kolonije. Pomislite na to in dajte RK-u po svojih močeh z veseljem srce pripevek, najsi bo še tako skromen. Vedite, da so naloge,

ki jih bo moral izvršiti RK v bodočnosti, ogromne in da tudi ob največji poživljalnosti ne bo mogoče storiti vsega, kar bi bilo dobro, morda miti tega ne, kar bo nujno potrebno. Odpri roke, odpri srce!

Na vas, mladi fantje in dekleta, ki ste poklicani, da prevzamete mesta nas starejših, ko dorastete in dozorete, gre moj klic: Zbirajte in združajte se v miroljubni človekoljubni armadi Podmladka RK! Pridružite se tej ogromni armadi ljubezni in bratstva med narodi, ki je razširjena v več ko 50 državah po vsem svetu in šteje preko 12 milijonov članic in članov vseh narodnosti, plemen in ver. Sodelujte v njegovem jugoslovenskem oddelku, ki šteje preko 362.000 mladih Jugoslovancev in Jugoslovank, vnetih za vse, kar je lepo, blago in sveto!

Tokušno vsi v delu za RK: delamo v njegovem duhu in njegovih idejah! Vedi, mladi Pomladkar RK, da je tvoj mali prispevek tolikanj več vreden, kolikor težje

Delavka je na tomboli dobila avto

Okrog 9000 ljudi je iskalo srečo v Kranju

Kranj, 16. septembra. K današnji tradicionalni javni tomboli, ki jo je priredilo kranjsko gasilsko društvo, je prišlo tisoče ljudi od blizu in daleč. Vseh udeležencev cenijo do 9000 ljudi. Glavni trg je bil poln občinstva, ki je nestrpno pričakovalo izida. Dobili so: 1. tombolo avtomobil Citroën tovarniška delavka Franciška Joštova, uslužbenka v tovarni Jugobruno, doma iz Naklega, po hištvu za spalnico, tovarniška nameščenka Julka Finžger z Bleda, 3. moško kolo,

si ga od svojih tet pridelal. Pomislil, da bo tvoj denar, pomnožen s stotino in tisoči, ki jih bodo prispevali tvoji tovariši in tovarišice, pripomogel k toplemu kosilu tvojemu gladnemu sosedu v Podmladki šolski kuhinji, ga nasliti, ga oblekel, omogočil, da pojde tvoja bolelna tovarišica v ferijalno kolonijo.

RK naj nam bo zvezda vodnica v vseh naših odnosih do bližnjega. V tem duhu živi doma in v šoli, ta duh naj te spremlja tudi, ko se udeležuje pri Sokolu, v sportnih in dobrodelnih organizacijah, pri Jadranski straži, sploh povsod v javnem in zasebnem življenju! Življenje po idealih RK vodi do boljše bodočnosti naše milne domovine Jugoslavije, katero predvsem ljubiti in za njo delovati je naša prva dolžnost. Le dober človek more biti dober Jugoslovane!

Takoj po govoru dr. Fetticha je godba zaigrala himno in sledil je razhod. Godba je nato priredila prvotren promenačni koncert v Zvezdi. Trume sprehajalec so promenirale po otvri mesta in tudi radovoljno darovale za Rdeči križ, da je bil poleg moralnega golovo tudi gmojni uspeh manifestacijskega dneva zadovoljiv.

Ljubljanski nedeljski dogodki

Ljubljana, 16. septembra.

Po neprestanem mokrem vremenu, ki je leto mnogo pizorodjal zalilo poletje, smo bili danes spet enkrat deležni izredno lepe, tople, solnčne nedelje. Nič ni kazalo, da je to prva nedelja pred pragoom jeseni, in živahnih vrvež, v katerem se je razgibalo mesto in okolica, je kazal prejel lepe pomladanske dne. Življenje narave se še prav nič ne pripravlja na zimski sen.

Tivolski park je še ves razcvetel, pač se zmerom čarajo občutek avtropičnega ozračja. Vee klopi v parku so bile zasedene ves dan, čeprav so se dopoldne razširile po ulicah reke ljudi, ki so prihili na kriterako manifestacijo, popoldne pa je ves vrel iz mesta na Posavje, proti St. Vidu in drugam. Posebno mnogo sveta je hitelo na letališče pri Devici Mariji in so se vrela iz mesta na Posavje, proti St. Vidu in drugam. Posebno mnogo sveta je hitelo na letališče pri Devici Mariji in so se vrela iz mesta na Posavje, proti St. Vidu in drugam. Posebno mnogo sveta je hitelo na letališče pri Devici Mariji in so se vrela iz mesta na Posavje, proti St. Vidu in drugam.

Dve razstavi zaključeni

Mimo nekaterih drugih večjih prireditelj, ki jih je danes doživela Ljubljana, sta bili tiho zaključeni tudi dve pomembni razstavi, ki ju je prinesel pričetek vel. sejma, umetniške razstave, ki jo je v J. kopicevemu paviljonu organiziral trgovec z umetninami g. Kos, in razstava malih živalic, ki jo je na Scagnettijevem dvorišču priredilo društvo »Noce«. Obe razstavi sta bili odprti isti čas — 16 dni — in značilna je razlika v številu obiskovalcev: Jakopičev paviljon je imel okrog 700 gostov, »Noce« zoolo pa nič manj kakor 9000. Človek živi pač najprej od kruha in mesa in šele potlej čisto nazadnje od umetnosti. Rejci malih živalic so se organizirali kar v dveh svojih društvih, ki sta v stalnem porastu, ljubiteljski umetnosti pa so se razširile po vsem svetu in samo redki petični gospodje še imajo ambicijo, da obesimo v salon kakšnega Jakopiča, Vavpotiča, Gasparija.

Vendar pa je treba zabeležiti, da je tudi umetniška razstava dosegla razmeroma lep uspeh. Obisk je bil za naše razmere povsem zadovoljiv, oglasilo pa se je tudi

nekaj interesentov za dela Jakopiča, Bruna Vavpotiča, Gasparija in za skulpturo Petra Loboda »Mati in dete«. »Noce« zoolo pa je bil danes deležen še prav posebno velikega obiska. Pred zaključkom razstave so namreč izbrali veliko število zanimivih dobikov, ki pripadejo imetnikom najvrednejših vstopnic. »Noce« ima v narčtu ustanovitve zoološkega vrta v Ljubljani in uspeh te prve njegove razstave pomeni obenem prvi korak k realizaciji te kulturne zamisli.

Nesreče

V tej lepi nedelji pa se je nabralo nekaj večjih in manjših nesreč. Včeraj je 26letna služkinja Alojzija Bartol, doma iz St. Ruperta na Dolenjskem, stanujoča v Krakovski ulici 31, v samomirnem namenu segla po strahinu. Ko so jo danes dopoldne napadle stranske bolezni, so jo z rešilnim avtom v naglici prepehali v bolnico. Vendar pa je bila vsaka pomoč prepozna in je popoldne podlegla poškodbam. — Mala Brunovna Silva iz Solake ulice se je s kolegom vozila po Cesti na Loko. Pa se je z nogo tako nerodno ujela v kolo, da je padla in dobila težke poškodbe ter so jo prav tako morali prepehali v bolnico. — Devetletni Škofov Edvard iz Sitke je na Golovcu nabiral kostanj, pa je padel z drevesa tako nesrečno, da si je zlomil nogo. — Iz Grčarice pri Kočevju pa so pripeljali v bolnico tesarja Josipa Oražma, rojenega 1885, prav tako z zlomljeno nogo.

Velika poverba v Celju

Celje, 16. septembra. Pri tvrdki D. Rakusch v Celju so pravkar prišli na sled velika poverba, ki so jih že dalje časa izvrševali nekateri uslužbenici tvrdke. Iz podjetja so odnašali marsikaj ter so plen nato pustili prodajati. Škoda je zelo velika. Policija je več krivcev že aretirala. Predstava se nadaljuje in se pričakuje nova odkritja.

Poizkušen vliom na Teharjih

Celje, 16. septembra. V noči na soboto je šest neznanh moških s silo odprlo železni rolo na vratih trgovine g. Rednaka na Teharjih pri Celju. Izrezali so že šipo na notranjih vratih, ko je slučajno prišel mimo neki delavec, ki je šel v tovarno na delo. Vlomilci so se ga prestrašili in pobegnili v noč.

Iz za kulis naše drame

Že sredi avgusta se v Narodnem gledališču pričeli z živahnimi pripravami za novo sezono. Opera je ob priliki jesenskega veseljenja v večjem obsegu otvorila svojo prde sezono, v dramu pa bodo za otvoritev uprizorili Rostandovega »Orli« v Sestvi režiji. Uporabitev bo brez dvoma vzbudila veliko zanimanje, saj je napoleonsko slasti po slovenski izdaji Ludwiga biografijskega Korzicana postalo pri nas predmet obširne literarne in zgodovinskega interesa. Rostand bo sledila naša stara znanica iz Prage, Olga Scheinplugaova s svojo najnovejšo komedijo »Gugalinca« v Skrbniški režiji in s Polanco Juvanovo, Medvedovo, Miro Danilovo, Janom, Železnikom in Lipahom v glavnih vlogah.

V smislu znanega načrta naše drame, da do 20. obletnice Cankarjeve smrti nastudira vsa njegova dela, da mu bo tako lahko postavila s revijo njegove dramske produkcije svoj najlepši spomenik, bodo v Debečevski režiji na novo nastudirali »Hilapco«. Debevec bo tudi kreiral vlogo Jermata. »Hilapco« so zamisljeni kot prvi komad v tem Cankarjevem ciklu. Duhoviti, neposredni Achard, avtor nepozabne komedije novim delom »Migo, dekle s Montparnase«, Naslovna vloga je v rokah Vide Juvanove. »Migo« bo toliko bolj zanimiva, ker se bosta z njo pojavili v našem dramskem ansamblu dve novi mladi igralki, gđ. Fratikova, ki študira še na konservatoriju, a smo jo že lani nekajkrat srečali na odru, in gđ. Rainerjeva, ki je letos dovršila dunajsko akademijo. Prav tako bo po vsej priliki debutiral v »Gugalinca« tudi absolvent praške akademije g. Borko. »Migo« režira prof. Šest, glavno moško vlogo pa kreira Daneš. Kreft pripravlja še Raortovo satirično komedijo »Waterloo«, ki je letos v januarju doživela krstno predstavo v Lvovu, ki pa bo brez dvoma še to sezono osvojila vse poljske in še mnoge evropske odre. Lipah pa Lengielovo veseloigro »Antonija« z Nablocko in Levajem.

Dr. Branko Gavella se je tudi letos dogovoril z upravo za nekaj režij. Tako bo postavil na oder Križevno dramo »V tabo-rišču« v prevodu Mileta Klopčiča in pa Linhartovo »Matiček se ženi«. Z »Matičkom« započena naša drama vzporedno s Cankarjem drugi ciklus del, ki bo tvoril nekakšno zgodovinsko revijo vse slovenske dramatike. V drugi polovici sezone se bo vrnil na deske Narodnega gledališča tudi Rogoz, ki bo potem po vsej priliki stalno ostal pri nas.

Mariborski dogodki

Maribor, 16. septembra. Po deževnih dnevih je nastalo danes v Mariboru prav lepo vreme, ki je trajalo ves dan. Precej Mariborčanov je odhitelo na Pohorje in na Mariborski otok, kakor vsako nedeljo, nekateri tudi v Slovenske gorice po grozje, večina pa se je odpehala z avtobusi in vlaki v obmejni št. H, kjer je priredil Sokol javni nastop in veliko obsejno narodno manifestacijo.

Dopoldne je priredilo društvo Rdeči križ v veliki dvorani pivovarne Union slavnostno akademijo, ki so se je udeležili zastopniki oblasti, raznih korporacij in društev in izredno mnogo občinstva, tako da je bila prostrana dvorana nabit polna. Popoldne je bila na vrtu Gambirno. ve restavracije velika prireditve v prid Rdečega križa. Tudi ta je bila izredno dobro obiskana.

Policajska kronika je zelo suha. Zabeleženih je samo nekaj prestopkov cestno policijskega reda ter nekaj prijav zaradi kaljenja nočnega miru.

Na dvorišču hiše na Meljski cesti 67 st. je davi okrog 4. končal življenje 20-letni absolvirani učiteljčnik Fran Rosner iz Petrovč pri Celju. Prišel je v soboto na obisk k zasebniki Jožefi Vidčevi, a katero je odšel v Veliko kavarno. Okrog 2. ponoči se je Rosner vinjen nenadno odstrani. Vidčeva ga je skoro tri ure iskala po drugih kavarnah, pa ga ni našla. Ko se je vrnila domov, pa je našla obešena na hladnem pasu, in sicer na balkonu na dvoriščni strani. Domačini so ga takoj odvezali ter poklicali reševalce, bila pa je vsaka pomoč zaman. Vzrok samomora še ni točno dogan.

Na reševalni postaji so nudili prvo pomoč 40-letni vinčarki Magdaleni Kalserjev iz Pekar, ki jo je na cesti med Pekrami in Mariborom podri neznan kolezar. Dobila je poškodbe na glavi, toda ostala je v domači oskrbi. S koleza je padel dopoldne 15-letni Valter Lešnik in se hudo poškodoval na nogi.

V Razvanju pri Mariboru je proslavilo danes gasilsko društvo svojo 30-letnico. Dopoldne so bile oficijelne slavnosti, pri katerih so položili tudi vence na grobove v vojni padlih članov. Popoldne so bile tehnične vaje gasilcev s sosednjimi četami, nato pa se je razvila prosta zabava.

Ivan Albreht:

Freska

Vinko Trnovec se trese po vsem životu, tako ga je prevzela novica. Ko bi se bil pa le zmotil? Nak, časih poroča čisto razločno: Je lka Kamenšek, zasebna uradnica tu in tu —

Da, to je ona —!

Kakor v megli odide disponent Trnovec po kavarni in stopi k telefonu:

»Da, Trnovec tu, da. Čujte, gospodična Dragica, ali je gospodična Kamenškova tam?«

— Kaj še niste čitali, gospod disponent? — brni iz telefona.

— Revica! Kaj jo je gnalo v smrt? Dopoldne so jo pogegnili iz reke, da. Ničesar, prav nič baje ni zapustila, iz česar bi bilo mogoče kaj sklepati o vzroku —

— Čudno — Ubogo dekle,« se Trnovec tresel glas, a iz telefona:

— Pri pogrebu se vidimo jutri, da? Poklon gospe soprogi in dosti sreče še za zadnje dni dopusta! Na svidenje, gospod disponent! —

»Na svidenje, gospodična,« zajecija Trnovec in oddrša nazaj k svoji mizi, vzame časnik in bulji vanj. Ko bi ga le vsa kavarna tako bedasto ne zijala — Kaj jim je mar, vsem tem postopacem! —

— Plačat, prosim —

Nejevoljno odšteje drobiž in odide po soparnih, praznih ulicah. Ali bi šel v banko? Z gospodično Dragico sta bili nerazdružni prijateljci. Da bi ona čisto nič ne vedela —? Ah, seveda, po telefonu ni marala razlagati. Končno tam človek le nikdar ne ve, s kom govori in kdo vse posluša. Škoda, ko se ni že prej tega domislil, pa bi jo bil lahko prosil za kratek razgovor zvečer. Saj bi mu ne odrekla: Dragica je pametno dekle —

Kam zdaj? Domov —? Nak, to bi bilo onečastje Jefkinega spomina. Zena ga nagovajce, gleda čez očala in hrli otroke:

»Alo, matematiko, francoščino, fiziko —! Kaj pa ročno delo, Vera! Mišliš, da bom jaz delala zate?«

Nemara je prišla k njej še gospa adjunktova, kolkja, ki nima otrok in pod milim bogom nobenega drugega posla na svetu, kakor da gloda poštene ljudi. Vinko Trnovec jo kar sliši: »Kaj deš, Mija, čemu je neki mlado dekle šlo napraviti tako neumnost?«

Mija skomigne z rameni — (Ona vselej skomigne z rameni, kadar se ji ne ljubi o čem razmišljati, tako je duševno toga. Strašna ženska! Disponent nikakor ne more razumeti, kako si jo je mogel pred petnajstimi leti izbrati za ženo. Le kaj ga je zmotilo —?) Da, zdaj je brččas skomignila z rameni, adjunktova pa:

»Saj je vendar imela lepo službo. Po bankah so dobro plačane in z doma tudi ni reva. Pa še pri starših, ko je ni življenje nič stalo —«

»Slaba minuta —« vzdihne Mija. (Da bi jo vrag, njo in še to »slabo minuto!« Kako je Trnovec jezen na nesmiselni izraz in kolikokrat ga ji je že prepovedal, pa vsekazastoj: Kakor bi ribo peti učil!)

Adjunktova se smeje. Disponent jo natančno sliši:

»Ne bodi no, Mija! Kakšna slaba minuta neki? Zakaj pa naju ni zmotila, kaj? Saj sva bili prej dekletki kakor ženi — To bo kak moški vmes — Če le ni oženjen, Mija? Le verjemi! Ali se za svojim nikoli nič ne ozreš, kod hodi? Jaz bi ne mogla biti tako brez skrbi —«

Kako naj gre Vinko Trnovec poslušati tako govorjenje, ko bi najrajši pokleknil in se razjokal — Jelka, Jelka, le zakaj je moral priti tako?!

V park pojde, v gozd ta čas, da bo čisto sam s seboj, ob petih pa se vrne k banki in počaka gospodično Dragico.

Disponent tava kakor senca. Kako čudovito dekle je bila Jelka. In on jo je ljubil tako iz srca, da bi šel rajši sam v smrt, kakor da mora živeti s to navico! Pred letom, da, pred dobrim letom ji je priznal svojo ljubezen, pa se je poredno smejala, češ:

»Pst, gospod disponent, nikar, da vas ne sliši gospa —«

Ah, vedno je znala biti tako čudovito ljubka. Kolikokrat je govoril z njo, pa mu ni nikoli rekla, da ga ne mara. Vselej samo:

»Pst, da ne sliši gospa —«

Praden je nastopil dopust, se je hotel temeljito pomeniti z njo, pa nikakor ni mogel najti primerne prilike. Samo kakor v šali ji je rekel zadnji dan, naj zastražen žene nima prav nobenih pomiclov, ker hoče v najkrajšem času to vprašanje popolnoma urediti. Kako je še rekla takrat? Ah, da:

»Kako ste nagajivi, gospod disponent —«

In ga je tako vroče pogledala, da sploh ni mogel več spregovoriti. Ta topli pogled mu je zadostal! Povedal mu je, da ga ima Jelka rada. Saj so nekaj šušljali, da ima fanta, nekega častnika pilota, toda kdo naj ljudem zaveže jezike, kadar se koga lotijo! Prav kakor bi hotel kdo njegovo ženo odvdati »slabe minute!« Ljudje naj govore, kar hočejo, disponent Trnovec je vedel dovolj in je ves dopust doslej uporabljal samo za to, da je računl, kako bi uredil gospodarske in družinske zadeve v primeru ločitve. Žena in trije otroci, to je precejšnje breme, vendar je našel zadovoljivo rešitev. Da, popolnoma sprejemljivo. Tedaj je pisal Jelki in jo prosil, naj

ga obvesti, ako je zadovoljna z njegovimi predlogi. Kaj, spak, pred štirimi dnevi je bilo, in Vinko Trnovec je dan za dnem čakal odgovora, nakar bi takoj predlagal ženi ločitev. Ona ne bi ugovarjala. Kaj pa bi hotela? Nekaj »slabih minut«, malo solz in stokanja, pa bi bilo opravljeno. Kdo pa danes še kaj da na solze in stokanje? Niti tisti ne, ki sami vzdihujejo — In zdaj, namesto Jelkinega pisma, taka novica! Bog nebeški, menda vendar ni on kriv, on, disponent Trnovec, ki jo je tako ljubil, da bi umrl zanjo...

Ura gre na peto. Kar k banki. Gospodična Dragica bo vedela — Da bi jo le še dobil —!

Vinko Trnovec pospeši korak: Dragica je pravkar stopila na ulico. Ali je res objokana?

»Klanjam se, gospodična —«

»Ah, vi, gospod disponent — Dobro, da sva se sešla —«

»Nimam nikjer miru danes, tako me je pretresla vest o smrti vaše prijateljice. Saj sta bili prijateljci —?«

»Da, zelo sem jo imela rada — Uboga Jelka —!«

»Ako hočem biti popolnoma odkrit,« skuša Trnovec, a ne more.

»Strašno je: tako mlada, pa v smrt —«

»Jaz jo znam danes ves dan pred očmi —«

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Princ Jurij in princesa Marina

sta se odpeljala iz Bohinja v London, kjer bodo grški princ Nikolaj, njegova soproga in nevesta princesa Marina sprejeti od angleške kraljeve obitelji v posebni avdijenci

Jedilni list pred 2000 leti

Nekoliko desetletij pred Kristovim rojstvom je neki grški moralist rekel o svojih rojakih: »Ves svet prebrakate in pretraktate, da bi naredili svoj jedilni list čim bogatejši!« Možak je imel prav, zakaj takratni Grki in Rimljani so radi imenitno jedli. V tistih časih se je glasil jedilni list imenitnega človeka: Predjed: Razne ribe in ostrige, drozgi s spargli, pitani piščanci, srnina in svinjska pečena, perutnina in polji. Za temi dobrotami je prišla glavna jed, ki je obstojala iz ribjega frikaseja in zajčje pečene. Po vsem tem je prišel še zakusek. Te pojedine, koje jedilni list se je ohranil, se je udeležil tudi Julij Cezar. Kakor je znano, so jemali Rimljani med pojedino razna sredstva za bruhanje. Če pa to ni zaleglo, so s prstom pomagali naravi, da je opravila, kar so želeli. Ampak tega niso delali samo v ta namen, da bi lahko še več jedli, temveč tudi iz zdravstvenih ozirov, kakor omenja Hipokrat. Tačasne pojedine so se vršile ob posebnih okoliščinah. Gostje so polegali po ležiščih okoli mize. Kar so prišli egiptovski sužnji, ki so prinesli s snegom ohlajeno vodo, da so si gostje umili roke. Po umivanju rok so jim sužnji umili še noge in jih pedikirali. Za predjed so navadno prinesli iz bronarejenega osla, na čigar hrstu so bile raznovrstne slaščice. Potem so na srebrnem konju prinesli klobaso, garnirano s sirkastimi slivami in granatnimi jabolkami. Kot naslednje kolo so prinesli ogromno kosaro, okrašeno s kokošjo, izrezljano iz lesa. Dva sušnja sta segala pod kokoš in jemala izpodne pavoja jajca ter jih delila naokoli. Nato so prinesli močno opoprano meso, pomešano z rumenjakom. Šele potem je prišlo vino, ampak ne da bi ga pili, nego da si so v njem prste oprali. Potem šele, ko se je to zgodilo, so prinesli v zaprtih amforah prav starega falerčana na mizo. Zdalj pa je sledila glavna jed. V močvirski skledi so prinesli nič manj kot dvajset mesenih jedi. Seveda so take razkošne pojedine vzbujale največjo nevoljo te-

danjih moralistov. Vendar take pojedine niso vedno bile v navadi pri Rimljanih. Še v 2. stol. pred Kr. so imele tedanje gospodinjke težavno stališče. Saj so morale same vse pripraviti, skuhati in speči, celo kruh, ker takrat še ni bilo pekov. Tudi pitanje perutnine ni bilo dovoljeno, ker so stari Rimljani smatrali kot nekaj nevednega človeka. Pozneje pa se je kmalu vse kar iznenada predrugačilo in razvilo se je vprav nezasišeno razkošje. Tudi pri starih Grkih niso v prvih časih bile priljubljene razkošne pojedine. Trojanski junaki so jedli trikrat na dan, sicer obilno, toda preprosto. Za zajtrk so imeli samo eno jed: v vinu namočen kruh; za popoldan mastno govedino s kruhom, in isto za večerjo. Meso so najprej pražili na ognju iz lesnega oglja, potem pa pekli v lastni (mesa) masti. Kruh so pekli iz ječmeneve moke. Kvas so začeli pridelati šele v poznejših stoletjih. Velike gostije brez kykeona so bile tako rekoč nemogoče. Močnemu vinu so pridodali meda in primešali kozjega mleka in ječmeneve moke. V to zmes so dali še surovo čebulo. To je bil kykeon. Ene vrste klobasa, ki je bila najbolj priljubljena, je bila narejena iz kozjega želodca, katerega so napolnili s krvjo in mastjo. Spartansko prvotno preprosto je pozneje izpodrinil vsakovrsten luksuz. Dobrega kuharja niso smatrali samo za umetnika, nego tudi za znanstvenika. O kuharju Mithaikosu pravi neki tedanji modrijan, da je v kuharski vedi prav tako imeniten in znamenit kakor Phidias v kiparstvu. Iz tistih časov je ohranjena cela vrsta kuharskih knjig, ki obdelujejo razne specialne panoge kuharstva. Še danes slovi ime Arhistrata, ki je potoval po vsem, ta čas znanem svetu in spisal cel epos o svojih kuharskih študijah. Kot primer navajamo navodilo za narodno jed Atencev: »Vzemi svinjsko mast in mleko, pomešaj to z ječmenovim sokom, zgneti vse s svežim sirom, rumenjaki in moznaki. Vse to zavij v list smokvinega drevesa in

skuhaj mehko z govejim ali kozjim mesom. Ko je skuhano, vzemi iz smokvinega lista in stresi v vroč med.« Če bi to navodilo ali recept navdušilo katerega naših bralcev, da bi se polakomnil te imenitne jedi, naj blagohotno sporoči o uspehu!

Najmodernejši vlak

Imajo seveda v Ameriki. Na oko je ena skupna celota, en sam trup od enega konca do drugega. Obstaja iz stroja in treh voz, in vsi ti deli so med seboj zvezani sicer pregibno, prehajajo pa malone nevidno drug v drugega. Ves vlak nosijo pari koles; po dva, blizu skupaj stoječa para železniški stroj in konec vlaka, in med tema paroma so še trije pari koles, ki so tako nameršeni, da nosi vsak po konec sprednjega in zadnjega sledečega voza hkratu. Vozovi so ob medsebojnem stiku hermetično zaprti in vlada v celem vlaku s pomočjo posebnih priprav poleti in pozimi vedno enaka temperatura; mimo tega ima zrak primeren vlažnost in vedno dovolj ozona. Stroj je bolj kratek v primeri z ostalim delom vlaka in ovalno vzbočen naprej, kakor je tudi konec, samo nazaj. Tik za strojem je pošta in prostor za prtljago, potem pride spalni oddelek in en pulmanov za 60 potnikov in eden za 56, prav na koncu pa je kuhinja. Okna se razen v odseku za kadilce ne dajo odpirati. Vlak je skoraj ves iz aluminija in drvi s hitrostjo 180 km na uro.

Angleška prva na svetu glede radia

Angleška je še vedno prva dežela na svetu, kar se tiče radijskih poslušalcev. Ker ima dežela samo kakih 43 milijonov prebivalcev, je to dejstvo še bolj pomembno. Seveda to okolnost pospesuje silno razvita radijska industrija. Osnovala se je 1922 in že 1925 je znašal promet z radijskimi aparati 7 milijonov funtov sterlingov; ta vsota je 1931 narasla na 29 milijonov, letos pa bo precej prekorajčila 30 milijonov. Da je to tudi zelo veliko, je jasno tem bolj, ker znaša cena aparata cenejše vrste 6 do 12 funtov, dražjih pa do 20 funtov sterlingov. Kakor rečeno, število radijskih poslušalcev stalno raste. Med letom 1928 in koncem lanskega je to število poskočilo od 2.620.000 na 5.960.000 in je znašalo koncem letošnjega julija 6.400.000.

Tako je govoril

Hitler nemški mladini na kongresu svoje stranke v Norimberku

Čas trgatve se bliža

In veseli trgači nam bodo kmalu pripravili iz grozja novo vino

Leteči hotel

Drugo leto namerava holandska zrakoplovna družba vpeljati v službo prvi leteči hotel, in sicer na poti Amsterdam-Batavia, najdaljši zračni progi na svetu. Letalo je tipa Fokker in ima štiri motorje s skupno 700 KS in bo lahko preletelo 6000 km dolgo progo v šestih dneh ob povprečni hitrosti 163 milj na uro. Kar pa bo pri tem letalu najzanimivejše in hkratu najnovejšega, da bo letalo predstavljalo leteči hotel. Čez dan bodo potniki dobili vso prehrano v letalu, ki se bo popoldne ali zjutraj zvečer ustavilo v kakem večjem mestu, da bodo potniki lahko večerjali v kakem hotelu. Proti polnoči se bodo podali v letalo k počitku in speči nadaljevali potovanje. Da se bo dosegla kolikor mogoče velika udobnost, se bo lahko vozilo le 16 potnikov, dasi ima letalo 32 sedežev. Le te bodo ponocni spremenili v postelje, ki bodo po dve druga nad drugo in z zavesami ločene med seboj. Zjutraj bodo stewardi zbujali potnike in jim prinesli prvi zajtrk kar na postelji. Nato se bodo lahko kopali v prostorni kopalnici, ki bodo dve na krovu. Po kopeli bo kmalu drugi zajtrk. Kuhali bodo

v električni kuhinji. Vsa notranjost letala je narejena kar najbolj okusno in prav prostorna, saj meri tri metre v visokost. Ventilatorji in ogrevalne priprave skrbijo za sveži zrak in pravo temperaturo. Moštvo letala tvorijo kapitan, prvi častnik, radio-telegrafist, mehanik in stewardi. Prvi častnik, ki je hkratu drugi pilot, je mimo tega tudi blagajnik. On mora skrbeti, da bodo potniki imeli potrebni denar in valuti tiste dežele, kjer se ustavijo. On bo tako mimo vsega tega tudi letišča menjalnica. On poravnava za potnike vse račune in obračuna z njimi na koncu vsakega dne. Potovanje bo veljalo 1750 holandskih goldinarjev, v čemur je vračunano prav vse. Na oko je cena visoka, pričakujejo pa, da jo bodo lahko znižali, tako da pot po zraku ne bo stala več kot vozni listek za luksuzno kabino na oceanskem parniku, seveda za zgoraj omenjeno progo. Toda že zdaj ni cena previsoka, če se upoštevajo ogromni prihranki na času; saj vozi parnik samo na enem delu te proge, od Rangona do Bangkoka v Siamu, devet dni, medtem ko bo letalo to progo preletelo v šestih urah.

Živi viri svetlobe

Vsakdo pozna kresnico, ki se svetlika ob kresnih nočeh. Malo pa je znano, da žive v tropskih krajih njim podobne žuželke, ki pa so mnogo večje in se vse močnejše svetijo. Že Kolomb je, kakor pripoveduje zgodovina, ko je prvokrat stopil na Kubo, ves začuden opazil, da so domačini zapirali velike hrošče, tako zvane Kujukio, v nekatere preluknjane posode in z njimi zvečer razsvetljevali svoje kočice. Tudi dandanes imajo tam isto razsvetljavo, samo da so jo premožnejši ohranili kot nekako starinsko posebnost. Zdalj rabijo kletke iz kovine z več nadstropji, v katerih hranijo svetle hrošče s sladkornim trsom. Kubanke si tudi pritrjuje te hrošče v lase, ki dajejo zeleno ali rdečo, modro ali rumeno svetlobo; učinek, ki ga pri tem dosežejo, je res očarav. Kako boren je v primeri z njimi sij dragih kamnov. Marsikatero ljubavno pisemce je bilo pisano pri luči teh hroščev, marsikakšen skrit venec se je vršil ob njihovi razsvetljavi.

Jubilej zlata

V južni Afriki se pripravljajo, da bodo praznovali 50letnico, kar so začeli pridobivati zlato v najbogatejšem nahajališču zlata na svetu, namreč v okolišju Witwatersranda. Kakor vsaka najdba zlata, ima tudi ta svoje zanimivosti. V državnem arhivu v Pretoriji so nedavno našli leta 1853 sklenjeno tajno pogodbo med vlado tedanje južnoafriške republike in nekim geologom, Marais po imenu, ki je prej uspešno deloval v Avstraliji? Pogodbeno so mu obljubili nagrado 5000 funtov sterlingov, če res odkrije zlato rudo. Vendar se je Marais moral v pogodbi izrecno obvezati, da bo ohranil tajno zase, sicer ga zadene smrtna kazen. Prvo zlato rudo je Marais našel v bližini sedanje mesta Johannesburga. Tedanja transvaalska vlada se je dobobra zavedala nevarnosti, ki bi jo najdba zlata rude imela za neodvisnost države, če bi se raznesel glas o njej. Pa tudi Buri sami niso hlepli po zlato in bogastvu. Zgodovina jih je učila, da postane zlato kaj

lahko silno prokletstvo narodov. Trideset leti je moglo odkritje zlata rude pri Johannesburgu ostati skrivnost. V 1884 in 1885 pa sta brata Struber odkrila neizmerno bogata zlata nahajališča v okolišju Witwatersranda. Prospektor Walker je našel zlato žilo, ki je zaslovela po vsem svetu. Kmalu zatem so začeli tukaj pridobivati zlato rudo v velikem obsegu in mesto Johannesburg je postalo središče južnoafriške zlata industrije, ki je dala v 50 letih za 1250 milijonov funtov sterlingov zlata. Mesto je postalo eldorado zlatokopov, spekulantov in raznih pustolovcev. Z izkoriščanjem zlatih rudnikov pa je bila tudi odločena usoda neodvisnosti burške države. Besede velikega burškega rodoljuba P. R. Viljoena so se uresničile, ki jih je rekel: »Odkrijte Witwatersranda je bil udarec s sekuro po korenin naše svobode.«

Koliko časa že uporablja svet uro?

Dandanes si že sploh ne moremo predstavljati življenja brez ure in vendar natančno merjenje časa ni še tako zelo staro. Podoba je, da so Asirci, ki so bili imenitni zvezdoznanci, bili prvi, ki so izumili nekaj takega kot ura, to je razdelitev dneva v oddele. Uporabljali so vodne ure, velike cilindrične posode, iz katerih je voda odtekala skozi majhno luknjo in katere so napolnili vsakih šest ur. Vodne ure so bile v starem veku dolga stoletja v rabi in od Asircev so jih dobili še drugi narodi. Egipčani pa so izumili sončno ur. Nekako za časa Karla Velikega so začeli uporabljati pečeno uro, podobno vodnim, samo da se je mesto vode uporabljal pesek. Trajalo je še dolgo časa, da so začeli delati ure, podobne današnjim. Švicarska urarska industrija se je pričela 1680 in približno ob istem času je Anglež Hooke izumil prva vzmetno uro. Ta izum so izpopolnjevali v 18. in 19. stoletju in v 20. so vpeljali električno uro.

Naročite — čitajte „LJUBLJANSKI ZVON“

Karel Chalupa:

Eno uro v strahu

Že v tistem času, ko sem studiral na gimnaziji v L., nisem bil pri profesorjih posebno dobro zapisan in tudi pozneje, ko sem prišel v Prago, ni bilo nič bolje.

Toda najprej bi rad povedal, kako se je zgodilo, da sem odšel v Prago. Naš ravnatelj — ni bil izmed najgalantnejših, kar je potrdil tudi na meni. Dovolil si je namreč, da mi je dal poleg karcerja, ki sem ga odsedel, dasi je bila moja nedolžnost čisto očitna, zaradi »posebnega prestopka«, nezadostno v vedenju. To je imelo za posledico mojo izključitev iz šole in vstop v »javno življenje«.

Poudariti moram, da sem bil tega prav vesel, kajti prepričan sem bil, da mi poslej ne bo več treba trgati hlače po šolskih klopih. In zakaj naj bi sin peka in hišnega posestnika v L. studiral? Mislil sem, da bom sedaj, ko sem vstopil v »javno življenje«, z očesom pekla kruh in se zraven kratkočasil z našo prodajalko Rezikom.

Toda oče je ukrenil drugače.

»V Prago pojdeš,« mi je dejal na koncu počitnic, »in če boš še nadalje tak malopridnež in če bom slišal zoper tebe le najmanjšo pritožbo, bom vzel palico in orala bova.« Kratek, toda zgovoren opomin; kar trd sem postal od strahu.

Nu, in tako sem prišel v Prago.

Da se nisem niti najmanj pobiljšal ne v pridnosti ne v vedenju, sem povedal že na začetku. Le še bolj prebrisani sem postal. Če nisem bil priprav-

ljen, sem brez pomišljanja ostal doma, to se pravi, zavlil sem za urico v gostilno. In gostilna je bila pri nas v hiši, tako da mi ni bilo treba stopiti niti na ulico. Ob takih prilikah sem se izgovarjal, da mi »nekaj manjka«, kar prav za prav ni bila laž. Prinesel sem lepo napisano opravičilo, kjer je stalo črno na belem, da me je bodlo v prsih, ali da so me boleli zobje in podobne reči in pri tem mi je prihajalo kakor nalašč, da sem se profesorjem nekoliko smilil.

Toda vrag nikoli ne drži križem rok in takrat je moral biti še prav poseben volje, ko me je spravil v naslednjo pomilovanja vredno neprijetnost.

Nekoč namreč, ko mi je zopet nekaj »manjkalo«, sem sedel čisto sam spodaj v gostilni, slastno vlekel havano in prebiral »Narodni Listy«. Zdaljci se kakor z jasnega prikaze med vrati — moj razrednik.

Pravijo, da praskne v človeku ob podobnih prilikah kakor v stari uri, ali to je še zmerom slab primer k temu, kako je takrat prasknilo v meni. Hitro sem primaknil častnik bliže k obrazu, in ker je bilo za beg že prepozno, sem obsedel kakor prilepljen in čakal, kdaj me bo razrednik spoznal.

Sedel sem kakor na iglah in najrajši bi se bil videl neke, četudi na dnu pekla, samo da bi bil čim dalje od tod.

Toda gospod profesor, ki je bil najbrž zatopljen v svoje misli, me ni opa-

zil. Še preden sem si opomogel od prvega strahu, sem se znova prestrašil, ko sem pomislil, da se razrednik mogoče ne bo dvignil pred kosilom, kajti danes ni imel potka v nobenem razredu. In jaz, ubožec, naj sedim tu za »Narodnimi Listy« kakor zakleta princesa v začaranem gradu!

Grozno, če človek pomisli! Celo havana mi od strahu ni več dišala. Edina rešitev so mi bili »Narodni Listy«. O, slavni časopis, ki si me skril pred razrednikovimi očmi in me tako vsaj za nekaj časa rešil! V duhu sem pel hvalo ljudem, ki so prišli na misel, izdati »Narodni Listy« v toli razsežnem formatu. Služili so mi kot močna pregraja in obzidje, ob katerem se je razbijala prizadevanja gospoda profesorja, da bi mi videl v obraz.

Prišla je natakarka, gospod profesor si je naročil vrček plizenjskega. Mrzel pot mi je stopil na čelo: kaj, če bo natakarka Tončka prisledla k meni kakor po navadi, ali če me pokliče in me tako nehoti izda?

Ježeš, Marija! Kar strese me, če pomislim. To bi pomenilo novo izključitev iz šole in očetovo leskovo na hrbtu. Mrz in vročina sta me spreletali po telesu. Zahvaljen Bog, Tončka je odšla, ne da bi se ozrla vame; časih bi se zavoljo tega jezil, danes sem ji bil hvaležen.

Ko me je bojazen nekoliko minila, sem previdno izvrtal luknjico v časniku, da bi vendarle videl razrednika. Sedel je — moj Bog — obrnjen naravnost k meni in zdelo se mi je, da na peto strmi v zadnjo stran mojega časopisa. Gromska strela! Kaj, če pride

k meni in me naprosi, da mu preprostim častnik, ko ga preberem?

Toda gospod profesor se ni genil. Bržkone je premišljal: le zakaj se je tako zagrizel v častnik? To bo menda kak »ultra zelene«, ki se uči besede na pamet.

Položaj se ni v ničemer spremenil. Gospod profesor je sedel meni nasproti in jaz sem v stiski čumel za časopisom kakor tisti zoolog, o katerem sem nekoč bral v neki mladinski knjigi, da se je sam zaprl v kletko, medtem ko je tigar slučajno ležal pred njo. Spomnil sem se, kako je bil popisan zoologov strah, ko se je tigar poželjivo vrgel na kletko, lomil železne palice in izdihaval smrdečo sapo.

Bil sem v podobnem položaju, razlika je bila samo v tem, da sem imel pred seboj namesto železne mreže čisto navaden, papirnat častnik. Toda groza! Gospod razrednik je vstal in krenil proti meni — katastrofa se bližala!

Nesrečne žemlje, ki so ga privabile k moji mizi! Takrat sem poslal k vragu vse žemlje in peke na svetu. Gospod razrednik je stopil tesno k meni in si z vljudnim »Z dovoljenjem« vzel žemljo. Zagodrnjal sem nekaj, kar naj bi pomenilo »Prosim«, in težka skala se mi je odvalila s srca, ko se je gospod profesor spet usedel na svoje mesto.

Sedel sem kakor na trnih. Ura je pravkar udarila pol. Torej me je imel v krempljih že pol ure. In znova sem prebiral »Narodne Listy« od druge do predzadnje strani, kakor da bi me bil kdo najel. Prebral sem že vse oglaš-

zobni prašek, pivo v steklenicah, žetonitvene ponudbe, stare vreče na prodaj, življenjsko zavarovanje itd., toda verjemite, da nisem vedel, kaj berem — od strahu sem se ves čas tako tresel, da nisem mogel niti misliti.

Niti oddaleč nisem pričakoval, da bi se vsa stvar mogla srečno končati. Že melj ne bo več jedel, sem si mislil, in polovico vrčka je tudi že izpraznil, da si le drugega in tretjega ne bo naročil — saj bom znorel! Moj Bog, kako me bo očka nabil, če me razrednik nazadnje le spozna. Že sem čutil na hrbtu njegovo kuhalnico, s katero je znal prav tako imenitno mesiti testo kakor strojiti kožo na meni.

Tu didžaj se moj položaj še ni spremenil. Strmel sem v časopis in profesor, ki je bil medtem izpil, je poklical natakarko.

Bliža se odločilni trenutek. Mislil sem si: če si naročiš še eno pivo, si z robcem zakrijem obraz kakor da me trga po zobeh, in se izgubim. Mislil je bila dobra, toda strah me je zadržal, da sem ostal v svojem zavetju za »Narodnimi Listy«, kjer sem se čutil še najbolj varnega.

Natakarka je prišla, gospod razrednik je plačal. Bog daj, da bi ga vrag odnesel preden si zopet poželi žemljice. Gospod profesor je vstal in počasi krenil proti vratom. Odšel je — bil sem rešen.

Topovska krogla ne leti tako hitro, tigar ne plane tako bliskovito na svojo žrtev kakor sem jaz zalučal častnik nekam v kot in zbežal v svoje stanovanje.

V strahu sem prebil natanko eno uro. (Kz češne — da —)

Sportna nedelja

Primorje tudi v četrti bitki neporaženo

Primorje in Hašk sta se v V. skupini kvalificirala za finalna tekmovanja — Med njima se bo vršila borba za prvo mesto skupine — Concordia izpade — Visoka zmaga Hajduka, ki pa ostane na drugem mestu

Važna prvenstvena nedelja je za nami. Princisla je v mnogih oziroma jasnost v stanju dosedanjega kvalifikacijskega tekmovanja po skupinah, prinesla nam je pa tudi gotovost, da eden od favoritov in začetku sigurnih kandidatov za finalna tekmovanja, namreč zagrebška Concordia, letos ne bo več tekmovala za ponosni naslov državnega prvaka. Dva druga favorita, namreč zagrebški Gradjanski in splitski Hajduk pa vsta še v zraku. Splitskemu Hajduku je sicer včeraj z visoko zmago nad sarajevsko Slavijo, finalistom III. skupine, uspelo, da zasede drugo mesto in se tako kvalificira za eliminatorni tekmi. Položaj Gradjanskega je pa še zelo negotov.

Nas seveda največ zanima usoda našega ligaša Primorja.

Zato je tudi vladalo pri četrstajno tekmo v Zagrebu, kjer so morali črnobeli nastopiti proti Hašku, v Ljubljani izredno veliko zanimanje. Včeraj jutraj je posloni vlak potegnil okoli 400 pristašev ne samo Primorja, temveč slovenskega nogometa sploh, v Zagrebu. Mogoče se nikoli niso sportniki, ki so ostali doma, s tako nestrpnostjo čakali na poročila iz Zagreba. In ko je naša redakcija okoli 18.30 dobila ugodno vest

o neodločenem izidu, važne tekme, je zavladalo med ljubljanskimi sportniki nepopisno veselje. Ne samo, da se je Primorje v Zagrebu definitivno kvalificiralo za finalna tekmovanja, ne samo, da je v svoji skupini edini klub,

ki je neporažen,

in da sta v vseh skupinah samo še dva klubi

ba, katerima nobeno moštvo ni še moglo odvzeti obeh točk, temveč tudi dejstvo, da je Ljubljana postala v nogometnem sportu enakopravna zagrebškemu, je izzvalo v vseh naših sportnih krogih veliko navdušenje in zadoščenje.

To je velika zasluga Primorja

za slovenski nogometni sport, ki je mu ne more odrekati nihče. Toda naloge primorjanske enajstoročice še niso končane. Primorje si je v štirih tekmah priborilo enako število točk, kakor Hašk v petih tekmah. Njegova gol-diferenca pa je boljša, in zaradi tega ostane Primorje tudi na prvem mestu. Črno-belo moštvo mora v ostalih dveh tekmah pokazati, da spada na to mesto in da potisne

sicer simpatične Haškovce

na drugo mesto. To pričakuje sportna javnost od Primorjašev in nihče ne bo več prezirljivo gledal na ljubljanski nogomet. Z neodločenim rezultatom v Zagrebu so se tudi izgledili Ilirije nekoliko izboljšali. Toda njen položaj je še vedno težak. Gradjanski bo brez dvoma napel vse sile, da si pribori vsaj tretje mesto in se s tem kvalificira za eliminatorne tekme. Presenečenja pač v nogometu nikoli niso izključena in mogoče bomo še videli našo Ilirijo v težki borbi s Hajdukom.

Stanje v V. skupini:

Primorje	4	3	1	0	10:6	7
Hašk	5	3	1	1	11:8	7
Ilirija	4	1	0	3	4:7	2
Gradjanski	3	0	0	3	0:4	0

Primorje : Hašk 4:4 (2:2)

Zagreb, 17. septembra. Pred 2500 gledalci se je danes na igrišču Haška odigrala važna prvenstvena tekma med ljubljanskim Primorjem in Haškom. Ob 16.10 sta se sarajevskemu sodniku javili moštvi v naslednjih postavah:

Primorje: Starec - Hašk, Bertonec - Zemljak, Slamič, Boncec - Slamberger, Makovec, Bertonec II, Jež, Zemljak.

Hašk: Nedelković - Slivak, Matijević-Kovalevič, Gayer, Kunst - Medarič, Petrak, Leinert, Fink, Šram.

Začetni udarci ima Hašk, toda Slamič odvrne takoj žogo Leinertu in Primorje izvede preko levega krila napad, ki pa konča voutu. Obe moštvi igrajo precej nerazumno. Zlasti obramba in krilski vrsta Primorja je čisto preigrana od Haškovcev, ki igrajo svojo igro nizkih pasov. V 8. min. dobi zaradi napake Bertonec I žogo levo krilo Haška Fink in strelja mimo Stareca v gol.

1:0 za Hašk.

Po tem uspehu Haško stalno napada in Medaričeva bomba gre tik mimo gola. Primorjanski napad zaradi neodločnosti izgublja žogo za žogo. Obramba Primorja je vedno pod pritiskom in v 12. min. zabije Leinert zopet zaradi napake branilkega para Primorja drugi gol.

2:0 za Hašk.

Nato se Primorje nekoliko zneje. Lepa kombinacija Makovec - Pepek - Zemljak konča voutu. Počasi postaja tudi krilski vrsta Primorja boljše, zlasti Boncec, ki je naravno briljant in je bil brez dvoma najboljši mož na polju. V 20. min. lep napad Primorja, toda Makovec potisne z glavo preko gola. Primorjaši dalje napadajo. Lepa kombinacija med Pepek in Ježem konča pri Makovcu, ki z daljave 5 m zabije neubranljivi prvi gol za Primorje.

2:1 za Hašk.

Krilski vrsta Primorja postaja vedno boljše, ter dobro podpira svojo napadalno vrsto, ki zaradi tega tudi vala napad za napadom proti Haškovemu голу. V 28. min. zopet napaka primorjanske obrambe, toda Stanko ustavi novarni napad Leinerta. Sledi kazenski strel proti Primorju, ki ga izvaja Slivak, a žoga gre tik mimo gola. V 34. min. kol proti Hašku, toda Pepek strelja žogo voutu. Nato zopet lep napad Primorja. Branilec Haška foula Pepeka. Sodnik da v 39. min. kazenski strel proti Hašku, ki ga izvaja Pepek. Žoga se odbije od zida Haškovih igriščev ter pride na nogo Pepeku, ki z neubranljivim strelom izenači.

2:2.

Silno navdušenje prisotnih pristašev Primorja. Tudi v nadaljnjem poteku igre igra branilski par Primorja še vedno zelo nerazumno. Boncec in Bertonec I imata polne roke dela, da zadržita odlično dvojico Petrak - Medarič. V 43. min. še kraina parada Stareca in z neodločnim rezultatom gresta moštvi v drugi del igre.

Obramba Primorja se še vedno odlikuje s svojo neodločnostjo, zaradi katere zabije Hašk v 3. min. po Medariču tretji gol.

3:2 za Hašk.

Nato sledi napad Primorja. Boncec odkla v lepem predložitku žogo Zemljaku, ki vodi sam proti голу, toda Haškov branilec ubrani v kornu, ki ga Primorjaši ne izkoristijo. Nato reši Hašk a foulom nad Leinertom nevaren prodor Haška. Kazenski strel izvede Slivak, toda žoga gre mimo gola. Haškovo moštvo postaja vedno bolj nerazumno, in sicer zaradi stalnih napadov Primorja. Makovec kraino predložitku Pepeku, vendar pa je Haškov golman Nedelković hitrejši kot vodja primorjanskega napada. V 26. min. kornor proti Hašku. Strel izvede idealno Zemljak. Žoga dobi 5 m pred golom Makovec, ki potisne z glavo neubranljivo v mrežo in zopet doseže

izenačenje 3:3.

Igra se razvija, kakor do sedaj, zelo živahno in igrači obeh moštvi igrajo hitro. V 34. min. zabije Medarič najboljši gol dneva, a katerim je Hašk zopet prišel v vodstvo.

4:3 za Hašk.

Toda primorjanski napad ne popusti. Po sijajnem predložitku Boncec uspe Zemljak s solo akcijo, preigra oba branilca, izlubi Haškovega golmana iz njegovega svetlišča in zopet je tu

izenačenje 4:4.

Ta rezultat ostane do konca. Primorje se potegne v obrambo, da ohrani neodločen rezultat, kar mu tudi uspe. Tik pred koncem v 44. min. da sodnik zaradi pogreške Stareca indirektni strel v kazenskem prostoru, toda vsa primorjanska enajstoročica brani pred golom in sodnik odžvižga tekmo z neodločenim rezultatom.

Pri Primorju je bil, kakor že rečeno, Boncec ne samo najboljši mož moštva, temveč najboljši igralec na polju. Prav dobi so bili tudi Pepek, Makovec in Jež. Slamberger je tudi dobro nadomestoval ranjenega Janežiča. Omeniti je treba tudi Zemljaka in Slamiča.

Pri Hašku sta bila odlična zlasti Petrak in Medarič in tudi srednji krilec Gayer. Visoko število zabitih golov se da razlagati predvsem zaradi velike nervoznosti, a katero sta igrali obe obrambi.

Sodnik g. Rakič iz Sarajeva je sodil odlično.

Hajduk : Slavija (Sarajevo) 14:0 (7:0)

Split, 16. septembra. Čeprav je finalist v splitski skupini že

Nogomet v Mariboru in Celju

V Mariboru in Celju so tamošnji klubi dali svoj obol za poškodbeni fond ljubljanskega podsaveza

Maribor, 16. septembra. Popoldne se je na igrišču SSK Maribor, ra v Ljudskem vrtu odigral nogometni turnir v prid blagajne LNP. Sodelovali so vsi mariborski klubi. Tekme pa niso izpolnile pričakovanja, ker so nudile slab nogomet. Igrali so dvakrat po 25 minut. Kot prvi par sta nastopila

Maribor : Svoboda 3:2 (1:2)

SSK Maribor je bil absolutno boljši, zlasti glede tehničnega znanja. SK Svoboda je igrala poštvalno, kar pa je bilo premalo za dosego uspeha. Sodil je g. Kasper. Nato sta nastopila

Železničar : Rapid 1:0 (0:0)

Moči obeh moštvo so bile izenačene. SK Železničar je prišel do zmage po Rapidovem avtogolu. Sodil je g. Taško. V borbi za tretje in četrto mesto sta se nato srečala oba premaganca

Rapid : Svoboda 4:1 (1:1)

V prvem polčasu se je Svoboda še dokaj uspešno upirala močnejšemu nasprotniku. Proti koncu pa je vidno popuščala. V tem času so Rapidovci dosegli razmeroma visok rezultat. Sodil je g. Vesnaver. Nato sta nastopila k odločilni tekmi finalistov

Železničar : Maribor 1:0 (1:0)

Nasprotnika sta se zagrizeno borila za zmago. Mestoma je bila borba sirova. Bolj bi odgovarjal neodločen rezultat. Tekmi je sodil dr. Planinšek. Končno stanje turnirja je naslednje:

1. SK Železničar, 2. SK Maribor, 3. SK Rapid, 4. SK Svoboda. Tekmi je prisostvovalo okrog 500 ljudi.

Juniorška tekma za jubilejni pokal I. SSK Maribor.

Dopoldne sta se odigrali dve tekmi za mladinski pokal, ki ga je ob svoji 15-letnici daroval I. SSK Maribor. Mladina Železničarja je porazila mladino Rapida s 3:2, dočim je mladina Maribora dobila tek-

bil določen s sobotno tekmo, je vendarle za današnje srečanje med sarajevsko Slavijo in Hajdukom vladalo veliko zanimanje. Na igrišču se je zbralo nad 2000 ljudi, ki so z velikim zadovoljstvom gledali, kako se je Hajduk »maščeval« nad Sarajevčani, da so ga iztisnili iz prvenstvenega tekmovanja, odnosno, da so ga obsodili na eliminatorne tekme.

Razmerje golov odgovarja popolnoma igri obeh moštvo. Goli v prvem polčasu so padli v 7., 11., 13., 18., 25., 30. in 41. min. V drugem polčasu se je Slavija sicer močno branila ter skušala doseči vsaj častni gol. Ker ji pa to ni uspelo, se je udala usodi ter je Hajduk po mili volji zabijal gole, ki so cepali v mrežo v 2., 14., 27., 30., 32., 37. in 44. min.

Tudi danes je sodil g. Petković.

Bask : Sparta 4:2 (1:1)

Beograd, 16. septembra.

Na današnji tekmi na igrišču BSK niti moštvo Baska, niti enajstoročica zemunske Sparte nista pokazala dobrega sporta. Bask je bil vendarle na trenutke boljše moštvo ter je zaslužno zmagal. Sparta se je dobro držala in branila, zlasti v prvem polčasu, ko je Bask zabil samo en gol.

V drugem polčasu se je pričela ogorčena borba za vodilni zgoditek. Vodstvo je dosegel Bask v 5. min. po Sekuliću II. Kmalu nato je zabil Bask tretji gol, a drugi gol za Sparto je nepriznato zabilo desno krilo. Končni rezultat 4:2 je posavil Sekulić II.

Sodil je g. Popović.

Slavija (Osijek) : Krajišnik 2:0 (1:0)

Banja Luka, 16. septembra.

Pred množično publiko — bilo jih je približno 4000, med njimi mnogo iz Zagreba, — se je danes vršila prvenstvena tekma, ki je bila odločilna za — zagrebško Concordio. V 16. min. napada Slavija in desna zveza Schultz zabije prvi gol, ki ga vratar ni mogel ubraniti. Krajišnik je v prvem polčasu igral nekaj časa samo z 10 možmi, ker je bil njegov igralec Podgornik ranjen. Podgornik pa je v drugem polčasu zopet nastopil. Do 10. min. drugega polčasa se igra večinoma pred golom Slavije, ki se poštvalno brani. Po 20. min. se Slavija osvobodi ter ji uspe v 35. min. postaviti končni rezultat 2:0 v svojo korist.

BSK : Vojvodina 6:2 (3:2)

Novi Sad, 16. septembra.

Pred množičnim občinstvom je danes naš državni prvak BSK pokazal prvo razredno igranje, ki mu je prinesla zaslužno zmago. Vojvodina je igrala zelo poštvalno, toda ni mogla uspeti proti odličnemu nasprotniku.

Za BSK so zabili gole Nikolić 3, Surdona 2, Marjanović 1, za Vojvodino pa Vuja in Rajković.

Tri Zvezde : Jugoslavija 4:2

Apatin, 16. septembra.

Državno-prvenstvena tekma med moštvo kluba Tri Zvezde in beograjsko Jugoslavijo je končala z nepričakovanim porazom Jugoslavije, ki je v tej skupini na drugem mestu.

Gradjanski : SSK 4:2

Nogomet v Mariboru in Celju

V Mariboru in Celju so tamošnji klubi dali svoj obol za poškodbeni fond ljubljanskega podsaveza

Maribor, 16. septembra. Popoldne se je na igrišču SSK Maribor, ra v Ljudskem vrtu odigral nogometni turnir v prid blagajne LNP. Sodelovali so vsi mariborski klubi. Tekme pa niso izpolnile pričakovanja, ker so nudile slab nogomet. Igrali so dvakrat po 25 minut. Kot prvi par sta nastopila

Maribor : Svoboda 3:2 (1:2)

SSK Maribor je bil absolutno boljši, zlasti glede tehničnega znanja. SK Svoboda je igrala poštvalno, kar pa je bilo premalo za dosego uspeha. Sodil je g. Kasper. Nato sta nastopila

Železničar : Rapid 1:0 (0:0)

Moči obeh moštvo so bile izenačene. SK Železničar je prišel do zmage po Rapidovem avtogolu. Sodil je g. Taško. V borbi za tretje in četrto mesto sta se nato srečala oba premaganca

Rapid : Svoboda 4:1 (1:1)

V prvem polčasu se je Svoboda še dokaj uspešno upirala močnejšemu nasprotniku. Proti koncu pa je vidno popuščala. V tem času so Rapidovci dosegli razmeroma visok rezultat. Sodil je g. Vesnaver. Nato sta nastopila k odločilni tekmi finalistov

Železničar : Maribor 1:0 (1:0)

Nasprotnika sta se zagrizeno borila za zmago. Mestoma je bila borba sirova. Bolj bi odgovarjal neodločen rezultat. Tekmi je sodil dr. Planinšek. Končno stanje turnirja je naslednje:

1. SK Železničar, 2. SK Maribor, 3. SK Rapid, 4. SK Svoboda. Tekmi je prisostvovalo okrog 500 ljudi.

Juniorška tekma za jubilejni pokal I. SSK Maribor.

Dopoldne sta se odigrali dve tekmi za mladinski pokal, ki ga je ob svoji 15-letnici daroval I. SSK Maribor. Mladina Železničarja je porazila mladino Rapida s 3:2, dočim je mladina Maribora dobila tek-

Občni zbor OOLNP v Mariboru

Maribor, 16. septembra.

Okrožni odbor LNP je imel dopoldne občni zbor, ki so se ga udeležili zastopniki vseh klubov mariborskega nogometnega okrožja. Občni zbor je vodil poštvalni sportni delavec predsednik dr. Odon Planinšek, ki je pozdravil predvsem delegate posameznih klubov ter predsednika LNP dr. Kostiča. Nato je podal izčrpno predsedniško poročilo in orisal podrobno delo in nivo mariborskega nogometnega sporta. Govoril je tudi o visokih javnih dajtevah, ki ovirajo razvoj nogometa.

Obširno tajniško poročilo je podal tajnik Fišer, blagajnik pa blagajnik Senica.

Po poročilih funkcionarjev je prisotne pozdravil predsednik LNP dr. Kostič, ki je poudarjal harmonijo in složnost v mariborskem okrožnem odboru ter pohvalil vzorno delo te sportne ustanove. Poročil je tudi o najnovejših ukrepih LNS glede novega pravilnika ter sploh o vseh zadevah nogometnega sporta.

Sledilo je imenovanje delegatov posameznih klubov v okrožni odbor. Imenovani so bili: za I. SSK Maribor Degen in Senica, za SK Rapid Francelj in Kasper, za SK Panonijo Kramberger in Šelincsek, za SK Ptuj Hreščak in Pogačnik, za SK Drava Vedernjak in Kurnik, za SK Mura Peterca in Filipančič, za Čakovčiki SK dr. Francetič in Hreščak, za SK Gradjanski Knez in prof. Jelačić, za SK Železničar Ilvor in Lorber.

Predsednika in ostale odbornike bo imenoval ljubljanski nogometni podsavez. Pri raznoterostih so spregovorili razni delegati klubov, nakar je dr. Planinšek zaključil zborovanje.

Razmah sporta v revirjih

V Delavskem domu v Trbovljah se je v soboto zvečer vršil redni občni zbor okrožnega odbora LNP, ki so se ga udeležili zastopniki vseh klubov v rudarskih revirjih. Zbor je vodil predsednik o. o. Klenovšek, tajnik Krljkar je podal izčrpno poročilo o sportnem gibanju med rudarji, blagajnik Dolinar pa o denarnem gospodarstvu o. o. Vsa poročila funkcionarjev so bila soglasno sprejeta, nato pa je delegat LNP Jugovec poročal o delu podsaveza, posebno o izpremembah pravil. Naposled so predstavniki klubov stavili predloge glede zastopnikov v novem odboru.

Občni zbor je nazorno pokazal, v kako lepem razmahu je sport v rudarskih revirjih. Najzgovornejši dokaz za to je bil pač nedeljski sportni miting, ki ga je organiziral podjetni SK Amater in ki je bil

prva sportna manifestacija tolikšnega obsega pri nas. Miting je vzbudil spoštovanje pred sportom in sportniki tudi v tistih slojih naših črnih dolin, ki doslej niso imeli mnogo razumevanja za to panogo nacionalnega izživljanja. Da znajo tudi na odločujočih mestih ceniti veliki pomen sportnega dela med rudarji, dokazuje predvsem dejstvo, da je sam minister za telesno vzgojo prevzel pokroviteljstvo nad mitingom in da mu je tudi LNP posvetil vso aktivno pozornost. Kulturna zasluga je, kakor je pravilno poudaril predsednik o. o. Klenovšek, da je v teh črnih dolinah poenotilo pijačevanje, ki je bilo svoj čas razširjeno v žalostnem obsegu. Zato pa sme tudi SK Amater, ki zavzema po inicijativnosti in delavnosti prvo mesto med revirskimi klubi, pričakovati podpore od vseh poklicanih strani, da bo lahko do kraja izgradil svoje igrišče, ki tvori po svoji legi v osrčju Trbovelj središče rudarskega sportnega gibanja.

Miting, za katerega izredni uspeh gre v prvi vrsti zasluga častnemu predsedniku SK Amaterja inč. Debelaku iz Ljubljane, predsedniku o. o. Klenovšku, predsedniku kluba in tajniku Bostiču, se bo poslej vršil vsako leto, tako da bo postal nekakšen tradicionalen praznik rudarske sportne mladine.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. seja sekcijskega odbora pri Rebecu.

Sportno društvo Sora v Dravljah. Priredil v nedeljo 23. septembra medklubsko kolesarsko dirko na progi St. Vid—Kranj in nazaj. Startali bosta dve skupini, juniorska in prvorazredna. Po dirki bo društvena veselica v gostilni pri Jagru v St. Vidu. Vabimo vse vozače in prijatelje našega društva, da se polnoštevilno udeležijo naše prireditve da počaste našega člana in odbornika Trobca Ivana ki je v nedeljo osvojil naslov državnega prvaka.

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). V ponedeljek ob 20.30 v posebni sobi kavarne Evropa redna seja sekcijskega načelnika. Redni treningi so vsak torek, četrtek in soboto ob 17. na starem igrišču. Naroča se vsem, ki so startali na drž. prvenstvu, da nemudoma oddajo klubsko opremo. Sekcijsko vodstvo apelira na vse člane, da nemudoma poravnajo vse zaostalo članarino. Članarino pobira sekc. blagajnik Stropnik. (Hazenška sekcija.) V ponedeljek ob 17.45 je v posebni sobi kavarne Evropa važna seja sekc. načelnika. Navzočnost vseh članov odbora je nujno potrebna. Redni lahkoatletski treningi so do četrta vsak dan ob 17.30 na starem igrišču. Važno zaradi bližnjega drž. prvenstva. Danes morajo biti točno ob 7. na glavnem kolodvoru s kompletno hazensko opremo: Angelca, Anđi, Marija, Lidija, štefka, Pavla, Vlasta.

Spet oplenjena blagajna

Vlom v hišo odvetnika dr. Globevnika v Novem mestu

Novo mesto, 15. septembra. Minilo je že skoro leto dni, ko je bil izvršen drzen vlom v blagajno banovinske kmetijske šole na Grmu, kjer so vlomilci odnesli izdaten plen in izginili brez sledu. Pri vladu so se poslužili »svinjske noge«, ki so jo letos pomladi našli šolski učenci pri čiščenju žive žive meje. Nov skrajno drzen in premoščen vlom je bil izvršen na soboto v hišo odvetnika dr. Josipa Globevnika na Ljubljanski cesti. Sodeč po delu sta morala vlom izvršiti dva moška, ki sta dobro poznala pisarniške prostore v pritličju ter vedela, kje se nahajajo odvetnikova wertheimova blagajna. Znan je moral biti vlomilcem tudi ves ostali zunanji teren.

Kakor je preiskava ugotovila, sta vlomilca prišla v Gerdeševu ulico, ob kateri ima dr. Globevnik vrt, ki je obdan z železno ograjo in dohodnimi vrati, ki sta jih vlomilca odprla s ponarejenim ključem. Prišla sta do drugih vrat, od koder sta vrgla domačemu psu volčjaku, ki je bil priklenjen na verigi, razprostrti od gospodarskega poslopja do hiše, s strihinom zastrupljeno meso, od česar je moral pes kmalu poginiti. Ko sta bila rešena te glavne ovire, sta jo brezskrbno mahnila po vrto do zadnjih hišnih vrat in se oklepila na enak način kakor vrtna in se podala v vežo, kjer sta se lotila glavnega posla. Kakor vsa prejšnja vrata, sta odklenila tudi v pritličju zadnja desna vrata, ki vodijo v odvetnikovo delovno sobo, kjer je blagajna. Snela sta vrata sosednje poslovnice sobe in jih prislonila k oknu, obrnjenemu na cesto, da sta tako zastrla luč, nato pa sta vlomila v blagajno s »svinjsko nogo«.

Izrezala sta v steni blagajne precejšnjo luknjo, skozi katero sta ukradla veliko

listnino iz črnega finega usnja. V njej so bili trije tisočaki, popolnoma novi. Poleg je bil še en bankovec za tisoč dinarjev, 14 bankovcev po 100 Din, več kovancev po 50 Din, 5 avstrijskih zlatnikov po 20 kron, 16 ameriških dolarjev, dva holandska bankovca po 10 gld, 2 belgijska bankovca po 5 belgov, 7 italijanskih lir in 2 bankovca po 5 šilingov. Nadalje sta odnesla tudi večje število kolkov po 2 in 5 Din. Vlomila sta tudi v pisalno mizo, kjer sta upala najti prav tako dober plen. V njej pa nista dobila razen nekaj tujih valut nobenih drugih vrednosti. Iz blagajne sta razmetala večje število hranilnih knjižic raznih denarnih zavodov, ki pa jih nista odnesla v bojazni zase. Prav tako sta pustila na mestu ostale vrednostne papirje, ki jih je bilo v blagajni in miznem predalu za več tisoč dinarjev. Ker so bile hranilne knjižice zapечатene v kuvertah, sta vlomilca mislila, ko sta izpraznjevala blagajno, da je tudi v poleg ležeči kuverti hranila knjižica. V tej kuverti pa je bilo 2800 Din v bankovcih, ki jih je našel lastnik dr. Globevnik pri preiskavi nedotaknjene blagajne.

Vsa škoda znaša nad 10.000 Din. Vlom in nered v pisarni je prvi opazil v zgodnjih jutranjih urah odvetnik sam, ki je za vedno takoj naznanil orožnikom, obenem pa zaprosil za pomoč ljubljansko policijo. Iz Ljubljane je prispel ljubljanski kriminalni uradnik Fran Podobnik, ki je posnel več dobro vidnih prstnih odtisov. Domačini so videli, da sta se včeraj smukala okrog odvetnikove hiše dva moška, prvi star okrog 30 let in okroglega zdravega obraza, plešast ter oblečen v sivo obleko, drugi pa star blizu 36 let, oblečen v rjavo obleko. Oba sta imela sportne čepice. Uvedena je bila obširna preiskava za izsleditev drznih vlomilcev.

Dva vrstnika Zoro-age

Starka s 155 in starec s 135 leti

Peč, sredi septembra.

Okolica naše stare patrijaršijske prestolnice, staroslavne Peči, se more ponositi sedaj, ko je mrtev Zoro age, z dvema najstarejšima človekoma na svetu, namreč vsaj po zadržanju teh dveh starin samih in ljudi, ki ju, dasi sami, v najstarejših letih, pomnijo kot take vse svoje življenje.

TEDEN DNI FILMA

Hans Albers in Brigita Helmova v enem izmed mnogih močnih prizorov reprezentativnega filma: »Zlatok«

Štirikrat Leo Slezak kot komorni pevec Bumma v zvočnem filmu: Veselite se življenja!

Müllerjeva in Thimig

Ta dva odlična družabnika, ki sta doslej napravila skupno že več zvočnih filmov, sta se že spet znašla v velikem Ufinem filmu »Viktor in Viktorija«. Seveda ju je tudi to pot spravil v idealno zvezo Reinhold Schünzel. »Viktor in Viktorija« je prava filmska opereta z izvrstnimi šlagerji ali

tolkači, razen tega je Schünzel prav imenitno zapletel dejanje in ga zasolil z duhovitim domisleki in šalami, da se gledalci izdatno nasmejejo. Schünzel vsekakor pozna občinstvo, ki je glede nagnjenja k sme-hu enako mendo po vsem svetu. Renata Müllerjeva glumi deloma moškega, deloma nenavadno elegantno mlado damo in tako nastanejo posebno smešni zapletki in položaji, ker Hermann Thimig ne more razpoznati, kdaj je Renata mladi kavalir in kdaj zapeljiva Eva.

Vsem, ki ste slabe volje, se torej v kratkem spet obeta precej zabave. Berlinska kritika se glasi: Nedolžen, vesel film, katerega vrednost zlasti dviga glasba in petje. Film bo zaželen gost v vseh bioskopih Evrope.

Naročite — čitajte
„LJUBLJANSKI ZVON“

Joan Crawfordova,

ločena žena Douglasa Fairbanksa ml., trenutno ena najpopularnejših zvezdnic, se nam bo tudi letos predstavila v nekaterih odličnih ameriških filmih

Pri hemoroidalni bolezni, zagatenju, natrganih črevih, abcesih, sečnem pritisku, odebelenih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi in prsih, hudem srčnem utipanju, napadih omotice prinaša uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice vedno prijetno olajšanje, čisto tudi popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih primerih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan zjutraj in zvečer pol čaše »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Zbogom, lepi dnevi!

Naslov nemškega filma je prav za prav: »Lepi dnevi aranjuski«. In vsebina kratko: Z rafiniranim trikom pustolovke Olge iz-gine juvelirju Derganu dragocena ogrlica. Potem mnogo časa, dokler se sleparija ne dožene. Lepa Olga je medtem že daleč na begu. Po novem triku mora policija soditi, da je Olga na begu s svojim policaj vredi zgorala. Ko razkrijejo tudi ta trik, potuje Olga že s Pierreom, mladim lepčincem, ki ga je bila spoznala na poti in ki ji je prav všeč. Mr. Parker, njen zaveznik, ji sledi, a že je prepozno. Taksni, ki pelja Parkerja k španski narodni veselici, kjer naj bi Parker našel Olgo, namreč ni nihče drugi kakor preoblečen policijski komisar. Ko Olga uvidi, da ni rešitve zanjo, prosi samo, naj bi jo aretirali tako, da ne bi vzbudila pozornosti in da Pierre tega ne bi opazil. Toda po naključju opazi Pierre tiralico, nabito na nekem zidu, in tako se mu razodene, da so lepi aranjuski dnevi končani.

Lepo Olga seveda ne glumi nobena druga kakor Brigita Helmova, njen partner je Wolfgang Liebenow, nadalje se nam spet enkrat predstavlja Kurt Vespermann in Gustav Gründgens. Še posebno tehten je ta film, ker nam bo spet enkrat predstavil mnogo prekrasnega, romantičnega sveta. Spet se bomo v kratkih dveh urah spre-hajali po francoski rivieri, Španiji in Afriki, spoznali bomo San Sebastian, Biarritz, Monte Carlo, Baden-Baden, Palm Beach, Kairo, Colombo in še kaj. Dejanje je vse-kozi zanimivo in napeto, zabavno, brez vsakih hudih pretresljajev za živce

Žena v sodobnem svetu

Vzroki padanja porok in rojstev

Danes število porok in rojstev pada skoro povsod po svetu. Ta pojav je nujno zvezan z današnjim gospodarskim položajem, z brezposelnostjo in bedo, v katero zapadajo čedalje širše ljudske plasti. Res je, da se je že v dobi blagostanja javljala težnja, roditi čim manj otrok ter se je tako zvali »sistem dveh otrok« kaj hitro širil iz Francije po vsem svetu. Toda ta »sistem« se je uveljavil največ pri družinah »iz gornjih desetstisočev«, ki so poljubno regulirali svoje porode, ne da bi se kdo zgražal nad njimi ali jih celo zasledoval. Gospodinja velemeščanske družine je veljala za kmečko in nazadnjaško, če je imela več otrok. Družine »iz ljudstva« pa so se v splošnem množile v takem razmerju kakršnen je bil njihov gospodarski položaj, v kolikor niso bili žrtve nevednosti in predsodkov. Današnji čas nam to najbolje dokazuje: čim bolj propada gospodarsko blagostanje naroda, tem manj porok, zlasti pa tem manj rojstev izkazuje njegova statistika.

Nedavno je neki naš dnevnik prinesel ugotovitve nekega švicarskega profesorja, kjer ta učenjak trdi, da je vzrok današnje gospodarske krize premajhno število naraščanja in sklepa takole: če bi se rodilo več otrok, bi bilo tudi več konsumentov, ki bi nakopičeno blago porabili in potreba nove proizvodnje bi narasla in podjetja bi začela lahko zopet obratovati.

Torej naj matere zato rode čim več otrok, da bodo pomagali kapitalistom spravljati blago v dobiček! Res narobe svet: število rojstev naj se ravna po proizvodnji in po potrebah kapitalistov, namesto, da bi se gospodarstvo uredilo po potrebah prebivalstva! Škoda, da ta blagorodni profesor ne more roditi, gotovo bi bilo krize kmalu konec in svet bi odrešili njegovi otroci.

Taki nasveti so izrodek fašističnih možgan, saj dajejo zlasti italijanski in nemški fašisti prebivalstvu najrazličnejše nasvete in ukaze, na podlagi katerih naj bi se prebivalstvo množilo — kljub naraščajoči gospodarski mizeriji. Statistika o zadnjem ljudskem številu napravlja Nemcem velike skrbi, kajti število rojstev je prav v letu 1933, ko je narodni socializem obljubil preroditi Nemce, znatno padlo. Dočim je prišlo l. 1913 še 26,9 rojstev na 1000 prebivalcev, izkazuje lanska statistika komaj 14,9 rojstev na 1000 prebivalcev, v Berlinu celo samo 9,1 na 1000 prebivalcev. Ljudski prirastek je neznačen in znaša komaj 226.113, dočim je znašal l. 1913 še 833.800.

Te številke same že dovolj glasno pričajo, kako propada gospodarsko blagostanje nemškega naroda. Toda sedanji vladni močniki tega nečisto priznati. Frick, notranji minister, je izjavil o tem problemu: »Vprašanje, kako vzbuditi v narodu, posebno pa v ženi, težnjo za čim bolj številnimi rojstvi, nikakor ne spada v vrsto gospodarskih problemov, temveč se more rešiti samo s prenovljeno miselnostjo in z rešitvijo ženskega vprašanja.« Kako rešujejo nemški fašisti žensko vprašanje, je dovolj znano, da pa s tako rešitvijo ne bodo dosegli svojega cilja, se že sedaj kaže.

V prvih mesecih diktature so fašisti obljubili ženam, ki se hočejo poročiti in zapustiti službo v korist moškemu, znatno denarno pomoč v obliki posojila. (Torej je ustanovitev družine vendarle ekonomsko vprašanje!) Ta denarna pomoč je smela znašati največ 1000 mark, ki so jih pa prejeli le zelo redki pari. Večina je prejela samo 500 mark posojila, toda ne v denarju, temveč v »koristnih predmetih«. Ti koristni predmeti pa v Nemčiji niso hrana in obleka, temveč radio-aparat in fašistične propagandne knjige, s katerimi naj se sreča zakonca hranita v medenih tednih.

Žena, ki sprejme poročno posojilo, se mora obvezati, da ne bo iskala službe, dokler jo ima mož. Toda mnogokrat se zgodi, da

mož zgubi službo, še preden je vrnjeno »posojilo«. Če bi se ona ne odpovedala službi, bi vsaj eden zaslužil, tako sta pa oba na cesti in povrh se zadolžena! Tako »ustvarja« narodni socializem družine in rešuje žensko vprašanje!

Drugi ukrepi za podvig rojstev, ki so ga narodni socialisti napovedali s hrupnimi besedami, je pomoč materi in otroku. Toda te so deležni samo tisti otroci, ki predstavljajo »narodno vrednoto« glede na nemško plemo. Torej morajo biti čistokrvni ariji ter popolnoma zdravi. Tuberkuloznim in drugim dedno obremenjenim je vsaka pomoč prepovedana. Ti lahko poginejo v najhujšem pomanjkanju. Prav isti usodi so izročeni vsi judovski otroci in vsi Nemci. Edini izdelek, ki ga smejo biti deležni ti izobčenci človeške družbe v Nemčiji, je prispevek za steriliziranje, da se jih napravi za vedno neplodne.

»Pomoč materi in otroku« je v prvi vrsti »moralnega« značaja. Denarne datjave so načelno prepovedane. (Zato tudi dobi nevesta radio namesto denarja!) Lačnim otrokom in sestrčnim materam dajejo v prvi vrsti pravne in zdravniške nasvete! V najboljšem primeru preskrbe materi delo na polju ali pri neki družini, toda ne za plačilo, temveč samo za hrano. Pač precej neprimeren način uveljavljanja v ženi voljo, da bo rodila čim več otrok!

Oficielno glasilo narodnih socialistov »Völkischer Beobachter« je pred par meseci objavilo poročilo o zdravstvenem stanju ljudstva s posebnim oziranjem na porodne razmere. To poročilo jasno osvetljuje »socialno pomoč materi in otroku«. 90 odst. mater dela do zadnjega dne pred porodom. Vsi predtežki dela in preslane hrane so porodi večinoma zelo hudi, toda v mnogih primerih se izvrše brez zdravniške pomoči, včasih celo brez babice. Vsi obubožanja padajo higienske razmere, zaradi česar narašča umrljivost dojenčkov. Pač slabi izgledi za porast rojstev!

Mnogo žen in mater je primoranih zapustiti svoje družine in svoje otroke, ker nimajo ničesar jesti in se morajo udinjati kot dekle na kmečkih posestvih. Tudi tem materam ne dopuščajo razmere, in sicer prav gospodarske razmere, da bi rodile čim več otrok.

Materi, ki nečisto zapustiti svojih otrok in iti na prisilno delo na kmetu, zgube vsako pravico na socialno pomoč in na brezposelno podporo. Narodni socialisti imajo vedno polna usta »domačega ognjišča«, toda mati, ki ga noče zapustiti, mora resignirati na najnujnejšo pomoč. To je logika fašistične miselnosti.

Povsem razumljivo je, da v takih razmerah ne more naraščati število rojstev in da vse fašistično prenavljanje ženske miselnosti ne bo ustvarilo pogojev, da bodo žene rodile veliko otrok, dokler ne bodo dani v prvi vrsti gospodarski pogoji, ki bodo zasedli obstoj materi in otroku.

Novi napadi na pravice naših žen

Kakor smo že poročali, predvideva načrt zakona o minimalnih mezdah za ženske znatno nižje mezde kot za moške. Pričakovati je bilo, da bo načrt vzbudil mnogo protestov in res so ogorčene vse žene, tudi tiste, ki so direktno prizadete, se bolj pa tiste, ki so prizadete. Vse zahtevajo, da se energično protestira.

Z delavkami so solidarne tudi privatne in državne nameščenke, saj one prav tako občutijo poleg splošne mizerije zapostavljanje, ki se danes najbolj kaže pri namestitvah, kjer imajo povsod prednost moški.

Proti tej dvojni meri namerava protestirati naše združeno žensstvo na skupnem zborovanju, ki ga priredi v sredo 19. septembra ob 18. uri v dvorani Delavske zbornice. Dolžnost vsake žene je, da se zborovanja udeleži.

Iz akvaristove torbe

O morskih pse

Ker so se v preteklem poletju zatekli večji morski psi tudi v sinji Jadran, bo marsikoga zanimal red rib, ki je tako raz-vpit. Pomirljivo je dejstvo, da je večina vrst morskih psov ljudem neškodljiva, a v Jadranu se samo tu in tam klati kak ljudozel, ki so ga jate rib privabile, ali pa je priromal z ladjami vred v naše morje.

Morski psi spadajo v skupino hrustanč-nic, ker je okostnica hrustančasta, torej manj prožna kakor pri ribah s koščnimi ogrodji. Gobec je zelo širok. Dohnja čeljust je kratka gornja pa dolga, rilcu podobna. Namesto skupnega škrlatnega pokrova vidimo ob straneh glave zareze. Ribjega mehurja nimajo, zaradi tega jim je pa želo-dec zelo prostoren. Na hrbtu sta dve plavuti, Ker se drže opasnejši psi navadno tik pod gladino, jih je lahko spoznati, ker moli hrbtne plavuti iz vode. Koža jim je raskava. Največji dosežejo dolžino 12 m in tehtajo po več tisoč kilogramov. Zanimivo je, da imajo psi veke na očeh. Plava-či so izvršteni in za plen se poženo z bliskovito naglico, kar postane nekatereim na plitkih obalah usodno, kajti iznenada so do polovice na kopnem, kjer jih ljudje ubi-jejo. Večina od njih rodi žive mladice, ostale vrste pa odlagajo 6 do 10 cm dolga jajčeca, ki obvisijo s nitmi na vodnih rastlinah. Pradedi morskih psov so živeli že v devonskih morjih, torej za časa paleozooske dobe.

V naše morje prihajajo štiri vrste, ki se kotijo človeka. Vendar krenejo le redka na plitvine, kajti pes, ki boče zgrabiti kak na gladini plavajoči plen, se mora zaradi podstojnega gobca malok obrniti, kar zahteva ustrežajočo globino. Tako je n. pr. modri morski som (Carcharias glaucus) Dalmatinci ga imenujejo pasnica, ljudem nevaren. Dolg je 3 do 4 m. Najnevarnejši je morski volk (Carcharodon verus), ki je navadno 5—6 metrov dolg, nekateri pa zrastejo tudi do 12 metrov. Navadni morski som (Carcharias vulgaris) je tudi or-jak prihaja pa v Jadran le izjemoma. Tudi rilačasti morski som (psina, Lamna Spalanzani), ki zraste na 4 do 8 metrov, je ljudem, ki plavajo daleč na gladini, nevaren. Majhnim čolnom pa ni nobena riba nevarna. Vsi ostali psi kakor n. pr.

pogasti mačji somi, kladvenica, ki ima kladivo podobno glavo, pilar s pilastim koščenim podaljškom na gornji čeljusti, kostelj z bodilkama pred hrbtoma plavutama in vse ostale vrste, ki žive v Jadranskem morju, niso nevarne. V glavnem je torišče nevarnih psov vodovje Atlantskega in Tihega oceana. Prebivalec Tihega oceana pa ne povzroča morski psi mnogo bojazni. Na Sendviškem otočju se ne plašijo pogumni možje napasti z nožem morskega psa pod vodo, ali pa mu zaviti zanko okoli repa, da ga potem izvlečejo na kopno. Tudi potapljači Indijskega morja, ki iščejo školjke bisernice na morskem dnu, so vedno oboroženi z nož, da se branijo morskih pošastí.

Že uvodoma sem omenil, da spremljajo psi večje ladje in brodirajo zaradi razno-vrstnih odpadkov. Nu, med odpadki so tu-di čisto stari čevlji, majhni lonci, pločevinaste skatle konzerv, ki jih morski psi v svoji požrešnosti brez nadaljnjega pogojnejo. Streljanje s topovi jih niti malo ne vznemirja. Za časa morske bitke pri Abukiru, kjer so se leta 1798. borili Fran-cozi in Angleži, so se morski psi mirno sprehajali med ladjami, čakajoči na žrtve, na mornarje, ki so padali v vodo. Toliko o redkih gostih našega Jadrana, ki so prav-taka senzacija, če se kjerkoli pojavljajo. Svoječasno so bile razpisane visoke na-grade s strani pomorskih oblasti za one, ki bi pokončili nevarne morske pse, kar je tudi dandanes žeteli.

vpregali, da so v tistih severnih krajih vle-kli edino takratno prometno sredstvo, t. j. sani, in se pri tem izborni obnesli, so se prav tako izkazali pri železnici. »Stroje-vodja« jih vodi z glasnimi klici »Geec« (dži) in haw (ho), ali pa zavpije »mush«, če jih je treba naganjati k večji hitrosti. In psi vlečejo z vso njim lastno vneto te vovze prav tako kakor če so vpreženi v sani. Ta pasja železnica iz mesta Nome go-tovo ni najpočasnejša na svetu (kaj, če bi jo primerjali z našo kamniško!), je pa vsekakor najbolj mrzla in najbolj svojevr-stna na svetu.

Ali sterilizacija koristi ljudstvu

Tudi na Angleškem se gotovi krogi za-vzemajo za sterilizacijsko postavo (po nem-skem vzorcu). Angleški zdravniški list »Press Medical« priobčuje o tem razpravo, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih del. Če bi bili njegove starše sterilizirali, ki skuša dokazati, da so genialni in stvariteljni ljudje dostikrat otroci »dedno bol-nih« staršev. »E. A. Poe je bil n. pr. sin tuberkuloznih staršev, ki so bili mimo tega še močno vdani alkoholu. Brat mu je umrl mlad za jetiko, sestra je bila na pol be-basta. On sam je bil kmalu zrel za nori-šnico in je umrl 38 let star za alkoholnim zastrupljenjem. A vendar je v svojem krat-kem življenju podaril svetu več genialnih